

STANOVISKO GENERÁLNÍ ADVOKÁTKY

JULIANE KOKOTT

přednesené dne 17. listopadu 2005¹**I – Úvod**

1. Tampereen käräjäoikeus (soud prvního stupně v Tampere) se na Soudní dvůr obrátil s komplikovanou věcí, v níž se od výkladu směrnice o bezpečnosti provozu strojních zařízení odvíjí otázky týkající se především odpovědnosti státu za jednání jeho úředníků, omezení volného pohybu zboží v důsledku vyjádřeného názoru a konečně otázky týkající se odpovědnosti státu.

2. Tyto otázky vyvstávají v rámci sporu mezi italskou společností A.G.M.-COS.MET Srl (dále jen „AGM“), která vyrábí servisní zvedáky pro vozidla, a finským státem a jeho úředníkem T. Lehtinenem. AGM od finského státu a od T. Lehtinena požaduje náhradu za snížení obrátu, které bylo podle AGM způsobeno veřejnými výroky T. Lehtinena, v nichž označil servisní zvedáky vyráběné společností AGM za nevy-

hovující příslušné normě a nebezpečné. Finská vláda namítá, že T. Lehtinen vědomě jednal v rozporu s oficiálním postojem svého ministerstva a že ministerstvo dalo tuto skutečnost veřejnosti jasně najevo. T. Lehtinen je mimo jiné toho názoru, že vyjádření jsou součástí svobody projevu.

3. Na základě těchto okolností předkládá Tampereen käräjäoikeus Soudnímu dvoru podrobný seznam otázek, který je možný rozdělit na tři celky: Zaprvé předkládající soud žádá Soudní dvůr o výklad směrnice o bezpečnosti provozu strojních zařízení za účelem určení shody předmětných servisních zvedáků s normou. Zadruhé se ptá, jestli je možno vnímat veřejná vyjádření T. Lehtinena jako omezení volného pohybu zboží a porušení loajality Společenství, za které je odpovědný stát, a do jaké míry by tato vyjádření mohla být případně ospravedlněna názorovou svobodou nebo cílem ochrany zdraví. Pro případ, že došlo k porušení článků 28 ES a 30 ES nebo článku 10 ES, žádá Tampereen käräjäoikeus zatřetí o poskytnutí informací o tom, zda jsou splněny podmínky pro vznik odpověd-

1 — Původní jazyk: němčina.

nosti státu na základě práva Společenství, zda právo Společenství rovněž vyžaduje, aby úředník, který jednal, byl rovněž povolán k odpovědnosti, a do jaké míry podmínky pro uplatnění takovéto odpovědnosti případně vyžadují výklad finských právních předpisů konformní s právem Společenství.

čerství směrnici 98/37/ES (dále také „směrnice“). Tato směrnice stanoví závazné a základní požadavky na ochranu bezpečnosti a zdraví pro strojní zařízení a jejich bezpečnostní součásti a upravuje postupy k posouzení a prohlášení shody s těmito předpisy. Tato shoda je vyznačena označením CE².

6. Podle čl. 2 odst. 1 směrnice přijmou členské státy

II – Právní rámec

4. Právní rámec této věci je vymezen články 10 ES, 28 ES a 30 ES a dále směrnicí 98/37/ES a harmonizovanou normou EN 1493:1998.

„všechna nezbytná opatření, aby strojní zařízení [...], na něž se vztahuje tato směrnice, mohl[a] být uváděn [a] na trh a do provozu pouze tehdy, neohrozí-li zdraví a bezpečnost osob [...] a jsou-li používána k určeným účelům.“

7. Podle čl. 2 odst. 2 směrnice se směrnice netýká

1. Směrnice 98/37

5. Za účelem odstranění překážek obchodu vytvořených vnitrostátními předpisy v oblasti ochrany bezpečnosti a zdraví a za účelem ochrany před nebezpečím plynoucím z používání strojních zařízení přijalo Spole-

„oprávnění členských států, v souladu se Smlouvou, ukládat takové požadavky, jež mohou pokládat za nezbytné, aby osoby, zvláště pak dělníci, byly chráněny při používání těchto strojních zařízení [...] za před-

2 — Směrnice Evropského parlamentu a Rady 98/37/ES ze dne 22. června 1998 o sblížení právních předpisů členských států týkajících se strojních zařízení (Úř. věst. L 207, s. 1; Zvl. vyd. 13/20, s. 349).

pokladu, že to neznamena změnu strojnío zařízení [...] způsobem neuvedeným v této směrnici.“

„za vyhovující všem ustanovením této směrnice včetně postupů pro posuzování shody podle kapitoly II: strojnío zařízení opatřená označením CE a ES prohlášením o shodě podle přílohy II části A.“

8. Článek 3 směrnice stanoví:

11. Podle čl. 7 odst. 1 směrnice ovšem platí:

„Strojnío zařízení [...], na kter[á] se vztahuje tato směrnice, musí splňovat základní požadavky týkající se ochrany zdraví a bezpečnosti uvedené v příloze I.“

„Shledá-li členský stát, že [...] strojnío zařízení opatřené označením CE [...] užívané v souladu s [jeho] určeným účelem [může] ohrozit bezpečnost osob [...] nebo majetku, přijme veškerá vhodná opatření pro stažení těchto strojnío zařízení [...] z trhu nebo pro zákaz jejich uvádění na trh nebo do provozu či omezení jejich volného pohybu.

9. Článek 4 odst. 1 směrnice stanoví:

„Členské státy nesmějí na svém území zakazovat, omezovat nebo bránit uvádění na trh a do provozu těch strojnío zařízení [...], kter[á] splňují ustanovení této směrnice.“

Členský stát neprodleně uvědomí Komisi o takovém opatření a uvede důvody svého rozhodnutí, zejména, zda je neshoda způsobena:

10. Podle čl. 5 odst. 1 směrnice pokládají členské státy

a) zanedbáním základních požadavků podle článku 3,

- b) nesprávným použitím norem uvedených podle čl. 5 odst. 2,
- „a) Strojní zařízení musí být vyrobeno tak, aby plnilo svou funkci a mohlo být seřizováno a udržováno, aniž by osoby byly vystaveny riziku, pokud se tyto operace provádějí za podmínek předpokládaných výrobcem.
- c) nedostatky v samotných normách podle čl. 5 odst. 2.“

12. Články 8 a 9 směrnice obsahují podrobná ustanovení týkající se postupu posuzování shody strojních zařízení s požadavky této směrnice na bezpečnost; článek 10 směrnice obsahuje pravidla pro označení shody se značkou, která se skládá ze dvou iniciál „CE“.

Účelem přijatých opatření musí být vyloučení každého rizika nehody [...], a to i v případě, kdy riziko nehody vznikne z předpokládaných neobvyklých situací.

13. Podle přílohy I úvodní poznámky 1 směrnice se „povinnosti týkající se základních požadavků na ochranu zdraví a na bezpečnost [...] uplatňují pouze tehdy, je-li strojní zařízení vystaveno tomuto nebezpečí, jsou-li v souladu s podmínkami předpokládanými výrobcem“. V každém případě požadavky podle bodů 1.1.2 [...] a 1.7.4 platí pro veškerá strojní zařízení, na která se vztahuje tato směrnice.“

- b) Při výběru nejvhodnějších řešení výrobce uplatňuje níže uvedené zásady v tomto pořadí:

14. Požadavky podle bodu 1.1.2 o zásadách zajišťování bezpečnosti zní zejména následovně:

- vyloučit nebo co nejvíce omezit nebezpečí (závisí na bezpečném návrhu a konstrukci bezpečného strojního zařízení),

- učinit nezbytná ochranná opatření v případě nebezpečí, která nelze vyloučit,

vyžaduje příloha 1 ve svých požadavcích podle bodu 4.1.2.3 (Mechanická pevnost):

- uvědomit uživatele o přetrvávajícím nebezpečí vyplývajícím z jakýchkoli nedostatků účinnosti přijatých ochranných opatření [...].

„Strojní zařízení [...] musí odolat namáhání, kterému j[e] vystaven[o] [...] při provozních podmínkách určených výrobcem [...], a to ve všech přípustných uspořádáních.

[...]

- c) Při navrhování a výrobě strojního zařízení a při zpracovávání návodu k používání musí výrobce brát v úvahu nejen běžné používání strojního zařízení, ale rovněž i taková použití, která by mohla být logicky očekávána.

Strojní zařízení musí být navrženo a vyrobeno tak, aby bez porušení vydrželo dynamické zkoušky při maximálním provozním zatížení.

[...]

Strojní zařízení musí být navrženo tak, aby se předešlo jinému než běžnému použití, pokud by takové použití mohlo způsobit riziko. Pro takové případy musí návod k používání upozornit uživatele na nesprávné způsoby použití [...], k nimž může podle zkušeností dojít. [...]

Dynamické zkoušky se musí provádět [...] za běžných podmínek používání. Zpravidla platí, že se zkoušky provádějí při jmenovitých rychlostech stanovených výrobcem. Pokud ovládací obvod strojního zařízení umožňuje řadu pohybů současně (například otáčení a přemísťování břemena), musí se zkoušky provádět při nejméně příznivých podmínkách [...].

15. Při zdvihání, je-li v souladu s podmínkami předpokládanými výrobcem,

16. Konečně je nutno poukázat ještě na to, že příloha IV směrnice ve své části „A. Strojní zařízení“ obsahuje rovněž bod „15. Servisní

zvedáky pro vozidla“, z čehož vyplývá, že se jedná o strojní zařízení, která v každém případě spadají do oblasti působnosti směrnice.

18. Dále bod 20 odůvodnění směrnice vysvětluje:

2. Harmonizovaná norma EN 1493:1998

„vzhledem k tomu, že podle běžné praxe v členských státech jsou výrobci odpovědní za osvědčování shody svých strojních zařízení s příslušnými základními požadavky; že shoda s harmonizovanými normami vytváří předpoklad shody s příslušnými základními požadavky [...]“

17. Jak vyplývá z bodu 17 odůvodnění směrnice,

19. Podle čl. 5 odst. 2 směrnice

„tato směrnice definuje pouze obecné základní požadavky na ochranu zdraví a na bezpečnost doplněné řadou zvláštních požadavků pro určité kategorie strojních zařízení; že pro usnadnění prokazování shody výrobcům se základními požadavky a aby bylo možné ověřit shodu s těmito základními požadavky, je žádoucí mít na evropské úrovni harmonizované normy týkající se prevence rizik, která vyplývají z návrhu a konstrukce strojních zařízení, aby výrobky vyhovující těmto harmonizovaným normám bylo možno považovat za výrobky vyhovující základním požadavkům; že tyto normy harmonizované na evropské úrovni, jsou zpracovávány soukromoprávními subjekty a musí si zachovat charakter nezávazných znění [...]“

„[...] platí předpoklad, že strojní zařízení [...] vyrobené v souladu s touto normou splňuj[e] příslušné základní požadavky.“

20. Evropský výbor pro normalizaci (CEN) vypracoval pro servisní zvedáky pro vozidla

harmonizovanou normu EN 1493:1998 (dále jen „EN 1493“) ³, na kterou Komise odkázala ve sdělení ⁴. [...]

21. Pokud jde o požadavky na nosnou strukturu servisních zvedáků pro vozidla, je v německém znění harmonizované normy v bodě 5.6 (Vyměření nosné konstrukce), 5.6.1 (Obecná ustanovení) stanoveno:

Výpočet musí být proveden pro nejméně příznivé postavení břemene [...].“

III – Skutkový stav a původní řízení

„Servisní zvedáky pro vozidla musí být se zřetelem na materiál, konstrukci a funkci navrženy tak, aby byla za všech provozních podmínek zajištěna dostatečná bezpečnost [...].“

Servisní zvedáky pro vozidla vyráběné společností AGM

22. Pokud jde o rozložení zatížení během zvedání, harmonizovaná norma v bodě 5.6.4.2 u servisních zvedáků, kterými jsou silniční vozidla zvedána za rám vozidla, vyžaduje:

23. Žalobkyně v původním řízení je italská společnost, která vyrábí servisní zvedáky pro vozidla a uvádí je na evropský trh pod značkou AGM. Modelová řada společnosti AGM zahrnuje mimo jiné podobně postavené modely G 28, G 32 a G 35, kterých finský dovozce ve Finsku prodal od roku 1996 podnikům v automobilovém odvětví asi 150 kusů.

„Při dimenzování musí být bráno v úvahu umístování vozidla na prostředku ke zvednutí břemene ve směru i proti směru jízdy.“

24. Servisní zvedáky tohoto typu se skládají ze dvou stojanů, mezi které je postaveno vozidlo, jež má být zvednuto. Na obou těchto stojanech jsou upevněny vždy dlouhá

3 — Evropská norma EN 1493 Evropského výboru pro normalizaci (CEN) pro servisní zvedáky pro vozidla ze dne 10. července 1998.

4 — Úř. věst. 1999, C 165, s. 4.

a krátká nosná konzola, které jsou zasunuty pod podvozek vozidla, které má být zvednuto. Takto umístěné nosné konzoly pak mohou být zařízením upevněným na stojanech zdviženy do takové výšky, aby bylo možno pod vozidlem pracovat vestoje.

25. Pro obsluhu servisního zvedáku existují pokyny ohledně zátěže, ve kterých je uvedena maximální přípustná hmotnost zvedaného vozidla. Přesná maximální hmotnost však při každém zvedání závisí na dvou faktorech. Zaprvé platí: Čím více jsou nosné konzoly vysunuty, tím menší bude maximální přípustná hmotnost vozidla. Zadruhé je uvedena maximální přípustná hmotnost u dlouhých nosných konzol nižší než u krátkých. Před zdvihem vozidla proto musí být zkontrolována jak vzdálenost mezi nosnými konzolami, tak nápravové zatížení vozidla v osvědčení o technickém průkazu. Návod k obsluze proto stanoví, že vozidlo má být mezi stojany postaveno tak, aby vyšší nápravová hmotnost spočívala na krátkých nosných konzolách a nižší na dlouhých nosných konzolách.

26. Na zvedák typu G 35 bylo v roce 1997 vydáno prohlášení o shodě s požadavky směrnice a byl opatřen označením CE. Certifikace byla provedena I.C.E.P.I. s.r.l, společností založenou podle italského práva, která byla italským státem schválena jako certifikační orgán a notifikována Komisí.

27. Dne 22. března 2000 v jednom finském závodě spadl obytný automobil ze servisního zvedáku pro vozidla typu AGM G 32, protože nevydržel systém bezpečnostní aretace nosných konzol v důsledku výkyvných pohybů, přestože hmotnost vozidla byla nižší než maximální přípustné zatížení servisního zvedáku. Nedošlo přitom k žádným újmám na zdraví osob.

Řízení ministerstva ve věci kontroly trhu

28. Ministerstvo sociálních věcí a zdraví (dále jen „ministerstvo“) obdrželo v květnu 2000 od místního odboru bezpečnosti práce „zprávu z kontroly trhu“. V tomto posudku bylo uvedeno, že při kontrole servisního zvedáku typu G 35 T/E vyšly najevo nedostatky týkající se bezpečnostní aretace. Odbor bezpečnosti práce ministerstva zahájil kontrolu trhu a pověřil touto věcí mimo jiné hlavního inženýra T. Lehtinena jako znalce.

29. V průběhu kontroly trhu byl dovozce několikrát vyslechnut. Dále byly provedeny na servisním zvedáku typu G 35 T/E dvě zatěžkávací zkoušky, kterými měla být přezkoumána slučitelnost aretačního zařízení s normou EN 1493. T. Lehtinen vypracoval několik posudků ve finském a anglickém

jazyce, které byly všechny nadepsány následujícím způsobem: „Ministerstvo sociálních věcí a zdraví“, „Odbor bezpečnosti práce“ a „hlavní inženýr Tarmo Lehtinen“.

vyžaduje nejméně příznivé podmínky pro zvedání. Servisní zvedák musí být proto dimenzován tak, aby unesl maximální přípustné zatížení i za nejméně příznivých podmínek. Za těchto okolností by mohl servisní zvedák unést místo uvedených 3 500 kg pouze 1 500 kg.

30. Ve svém prvním posudku poukázal T. Lehtinen mimo jiné na to, že první zatěžkávací zkouška ukázala, že aretační systém neodpovídá požadavkům normy EN 1493 a že musí být lépe koncipován. Společnost AGM na základě toho připravila nový aretační systém. Ve svém druhém posudku z prosince 2000 potvrdil T. Lehtinen, že tento nový aretační systém byl v druhé zkoušce vyhodnocen jako dostatečný a vyhovující normě. Při posledním slyšení dovozce dne 20. prosince 2000 bylo proto dohodnuto, že aretační systém na zařízeních, která jsou již v provozu, bude zdokonalen do 15. března 2001. V mezidobí byli uživatelé dopisem informováni o nebezpečích, snížené zatížitelnosti a o výměně vadných dílů.

32. Z uvedených důvodů předložil příslušný ministerský rada řediteli s rozhodovací pravomocí odboru bezpečnosti práce ještě dne 20. prosince 2000 návrh na rozhodnutí, aby bylo ve Finsku zakázáno uvádět na trh a používat servisní zvedáky od společnosti AGM. Ředitel odboru bezpečnosti práce však vrátil věc k došetření, neboť měl za to, že nedisponuje dostatkem informací, aby mohl takového rozhodnutí vydat.

Veřejná vyjádření T. Lehtinena a ministerstva

31. Hlavním bodem kritiky všech posudků T. Lehtinena však bylo, že návod k obsluze servisních zvedáků stanoví omezení nájezdového směru vozidla. Norma EN 1493 podle něj žádná taková omezení neumožňuje. Italský certifikační orgán a AGM nesprávně vyložili normu tak, že je podle nich při zatěžovacích testech nutno vycházet z rozložení zatížení podle návodu výrobce. Norma EN 1493 však pro výpočet nosnosti

33. Dne 9. ledna 2001 se T. Lehtinen zúčastnil z titulu své funkce a jakožto zástupce ministerstva zasedání Konfederace technického obchodu. Konfederace zahrnuje asi 200

členských podniků, mezi které patří rovněž dodavatelé zařízení pro provozovatele servisů motorových vozidel. T. Lehtinen tam prohlásil, že servisní zvedáky typu G 35 společnosti AGM jsou nebezpečné, že odporují směrnicí a musí být staženy z trhu. Z dopisu konfederace zaslaného ministerstvu dne 29. ledna 2001 však vyplývá, že konfederace byla o stavu řízení informována a že věděla o odchýlném názoru ministerstva.

názorů ministerstva nebo ohledně stavu kontroly trhu nebyly uvedeny.

34. Dne 17. ledna 2001 odvysílala státní televize TV 1 v hlavní finské celostátně vysílané televizní zpravodajské relaci ve 20:30 hodin zprávu o servisních zvedácích společnosti AGM. Část této zprávy tvořilo interview s T. Lehtinenem, které bylo natočeno se svolením ministerského rady, jeho přímého nadřízeného, v jeho kanceláři na ministerstvu. V něm prohlásil, že uvedené servisní zvedáky mohou podle jeho názoru představovat bezprostřední nebezpečí pro dělníky pracující v poloze pod břemenem. Moderátor relace k tomu uvedl, že se pro orgány jedná doposud o nejzávažnější případ a že zařízení musí podle těchto orgánů odolat stanovenému zatížení i tehdy, je-li na něj vozidlo umístěno ze špatného směru. Moderátor dále prohlásil, že podle finských orgánů inspekce bezpečnosti práce předmětné servisní zvedáky neodpovídají platným evropským normám, ačkoli v Itálii byly schváleny. T. Lehtinen k tomu ve svém dalším vstupu uvedl, že příslušný certifikační orgán, na který se výrobce obrátil, ustanovení nesprávně vyložil. Údaje ohledně odchýlných

35. Dne 8. února 2001 zaslal ředitel odboru bezpečnosti práce fax Konfederaci průmyslu a zaměstnavatelů. V něm prohlásil, že nechce narušit fungování vnitřního trhu zákazem prodeje za situace, kdy nebyly proti servisnímu zvedáku předloženy kromě pouhých tvrzení žádné důkazy. Důrazně varoval Svaz velkoobchodu před fatálními následky, které by dopadly na trh, pokud by nadále naslouchal T. Lehtinenovi.

36. Dne 12. února 2001 vypracoval T. Lehtinen svůj třetí posudek. V něm poprvé uvedl také typy G 28 a G 32, na které se zkouška týkající se shody nevztahovala, a nadále zastával svůj názor ohledně omezení nájezdového směru⁵. Poukázal především na to, že nosné konzoly servisních zvedáků jsou poddimenzovány v důsledku nesprávného výkladu normy a že „hrubé nedostatky při koncepci nosných konzol by mohly vést k úrazu, jestliže by v případě neúmyslného přetížení nosných konzol konstrukce ztratila svou mechanickou pevnost

5 — Viz bod 31 tohoto stanoviska.

a stabilitu“. Tento posudek zaslal finské konfederaci kovodělníků.

37. Dne 16. února 2001 odvolal ředitel odboru bezpečnosti práce T. Lehtinena z další práce na případu servisních zvedáků s odůvodněním, že dotyčný pracovník veřejně vyjádřil své stanovisko k probíhajícímu řízení, které se odchýlilo od oficiálního stanoviska zastávaného ministerstvem, a jednal tedy v rozporu s pokyny a komunikační politikou tohoto ministerstva. Podle pozdější zprávy vyhotovené dne 20. března 2001 odborem bezpečnosti práce byl T. Lehtinenovi případ odejmut z toho důvodu, že existovalo podezření, že jednal v rozporu se zásadou dobré správy a způsobem, který poškodil hospodářské zájmy AGM, když spolupracoval s konkurenty této společnosti.

38. Dne 17. února 2001 vyšel v regionálních novinách s vysokým nákladem „Aamulehti“ článek pod titulkem „Znalec poukazuje na nedostatek odolnosti některých servisních zvedáků pro vozidla“. Článek byl napsán na základě rozhovorů s T. Lehtinenem a ředitelem odboru bezpečnosti práce ministerstva a výslovně se v něm uvádělo, že se jednalo o servisní zvedáky vyráběné AGM. Článek uvádí, že podle názoru T. Lehtinena, vedoucího inženýra odboru bezpečnosti práce ministerstva, byly „prodávány extrémně nebezpečné servisní zvedáky pro vozidla“. Cituje T. Lehtinena, podle něhož tyto servisní zvedáky jednoznačně vykazují

tři nebo čtyři závažné vady. Je však také objasněno, že ředitel odboru bezpečnosti práce ministerstva považuje tyto výroky T. Lehtinena za výroky soukromé osoby. Podle jeho údajů se ministerstvo těmito servisními zvedáky zabývalo a zjistilo, že splňují veškeré požadavky stanovené směrnicí. Servisní zvedáky nevykazují žádné vady a důkaz, že by tomu tak bylo, nebyl podán.

39. Dne 19. února 2001 zaslal T. Lehtinen svůj stejně datovaný posudek v anglickém jazyce bez povolení svých nadřízených švédskému odboru bezpečnosti práce. Jeho vyjádření bylo vnímáno jako vyjádření stanoviska ministerstva a vedlo k dotazu na italské orgány, ve kterém bylo požadováno vysvětlení. Mimoto rozeslal T. Lehtinen tento posudek i mezi evropské znalce.

40. Dne 22. února 2001 zaslala konfederace kovodělníků dopis svým odborným sekcím, které se specializují na odvětví oprav automobilů a strojních zařízení, jakož i osobám odpovědným za bezpečnost práce v podnicích. V dopise konfederace poukázala na to, že servisní zvedáky pro vozidla typu G 28, G 32 a G 35 vyráběné AGM jsou nepochybně považovány za nebezpečné a že adresáti by se měli věcí bezodkladně zabývat. Konfederace ke svému dopisu přiložila posu-

dek T. Lehtinen z dne 12. února 2001, který jí T. Lehtinen zaslal⁶.

nebo dovozci servisních zvedáků pro vozidla přijalo na trhu kontrolní opatření, protože, co se týče nových zařízení, výrobce odstranil zjištěné nedostatky a dovozce se snaží o totéž i u zařízení, která jsou již v provozu.

41. Dne 13. června 2001 vyšel v regionálních novinách s vysokým nákladem „*Etalä-Saimaa*“ článek s titulkem „Konfederace kovo-dělníků požaduje zákaz používání nebezpečných servisních zvedáků“ a podtitulkem „Denně je vystaveno nebezpečí 150 montérů“. V tomto článku bylo uvedeno, že provozní bezpečnost servisních zvedáků společnosti AGM vykazuje podle zjištění odboru bezpečnosti práce ministerstva závažné nedostatky. Vedoucí inženýr se specializací na tento typ zařízení navrhl již dříve omezení používání servisních zvedáků AGM italské výroby a zákaz prodeje nových zařízení. V článku bylo ale rovněž uvedeno, že ředitel odboru bezpečnosti práce zastává odlišný názor, že nemá dostatek důkazů a upřesňuje, že věc je nadále v šetření.

43. Dne 1. října 2001 udělilo ministerstvo T. Lehtinenovi důtku za to, že šířil ve zpravodajském programu a ve vyjádření zaslaném místnímu odboru bezpečnosti práce zkreslenou verzi stanoviska ministerstva a že rovněž porušil jeho komunikační politiku. Komise pro stížnosti úředníků potvrdila toto rozhodnutí s tím odůvodněním, že T. Lehtinen nejenom že neuposlechl příkazů svého představeného, ale i poté, co mu byla věc jeho nadřízeným dne 16. února 2001 odňata, se případem dále zabýval. Naproti tomu uvedená komise dospěla k závěru, že televizní rozhovor ze dne 17. ledna 2001 nebyl natolik nevhodný, aby odůvodnil písemnou důtku. Nejvyšší správní soud potvrdil toto rozhodnutí komise pro stížnosti úředníků.

Rozhodnutí a opatření ministerstva

42. Dne 14. června 2001 vydal odbor bezpečnosti práce ministerstva ve věci rozhodnutí. V tomto rozhodnutí mimo jiné uvádí, že se neobjevily žádné skutečnosti, které by nutily ministerstvo k tomu, aby vůči výrobci

Původní řízení

44. Společnost AGM podala u Tampereen käräjäoikeus žalobu proti finskému státu a proti T. Lehtinenovi. Společnost AGM se

6 — Viz body 31 a 36 tohoto stanoviska.

domáhá, aby obžalovaným byla uložena povinnost nahradit společně a nerozdílně újmu, která jí údajně vznikla snížením obrátu a poškozením dobrého jména společnosti ve Finsku a v jiných evropských státech.

45. V odůvodnění společnost AGM uvádí, že její servisní zvedáky představovaly v letech 2000 a 2001 ve Finsku tržní podíl ve výši mezi 10 % a 15 %. Obraty tak v důsledku jednání T. Lehtinena a ministerstva měly klesnout z asi 135 000 eur v roce 2000 na 1070 eur v roce 2002. Po roce 2001 došlo prý kromě toho také v ostatních evropských zemích k výraznému poklesu. Samotný pokles zisku je možno vyčíslit v roce 2001 na asi 300 000 eur a v roce 2002 na asi 750 000 eur.

46. Tato a další újma měla společnosti AGM vzniknout tím, že T. Lehtinen veřejně rozšiřoval jednostranné, nesprávné a zkreslené informace o servisních zvedácích společnosti AGM, a tím, že ministerstvo tyto nesprávné a zkreslené informace nikdy neopravilo – např. vydáním úředního prohlášení.

IV – Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce a řízení před Soudním dvorem

47. Usnesením ze dne 7. listopadu 2003 předkládající soud přerušil řízení a předložil Soudnímu následující předběžné otázky:

„1) Lze oprávněně hovořit o opatření s účinkem rovnocenným množstevním omezením ve smyslu článku 28 ES nebo o opatření, kterých je třeba se zdržet ve smyslu čl. 10 odst. 2 ES, jestliže se úředník, který je znalcem, pracující pro orgán státní správy pověřený ochranou bezpečnosti práce, který však nemá rozhodovací pravomoc, vyjadřuje v hlavní televizní zpravodajské relaci státního televizního programu a v denících s vysokým nákladem, jakož i pro obchodní a profesní subjekty poté, co byla zahájena kontrola trhu, aniž by však bylo přijato rozhodnutí, takovým způsobem, že jeho přímá či jinými osobami opakovaná tvrzení, že zařízení uvedené na trh určitým výrobcem ohrožuje zdraví, či dokonce životy osob, mohou u veřejnosti vyvolat záporné vnímání dotyčného zařízení a poškodit obchodování s ním?

2) Je třeba směrnicí 98/37/ES vykládat tak, že servisní zvedák pro vozidla nevyhovuje základním nárokům na bezpečnost, které stanoví tato směrnice, když toto zařízení nebylo vyrobeno v souladu s normou SFS-EN 1493, když při návrhu jeho struktury nebylo přihlíženo

k umístování vozidla na zdvižné tyče ve směru i proti směru jízdy a když výpočty odolnosti jednotlivých zdvižných tyčí nepočítaly s podmínkami nejméně příznivými pro zvedání?

je třeba, aby se tento soud zabýval především případným nedostatkem shody s bezpečnostními předpisy Společenství či vnitrostátními bezpečnostními předpisy, nebo okolnostmi zveřejnění tohoto nedostatku shody?

- 3) a) Bude-li na první otázku odpovězeno kladně, je jednání úředníka, které je v ní popsáno, nepřiměřené ve vztahu k jeho legitimnímu cíli ochrany zdraví a života osob, a tudíž v rozporu se Smlouvou o ES, třebaže bude i na druhou otázku odpovězeno kladně, neboť bude zohledněna povaha tohoto jednání, konkrétně pak skutečnost, že by bývalo bylo možné informovat o případném nebezpečí a předejít vzniku rizikových situací jinými prostředky, než jsou prostředky popsané v první otázce, že k jednání došlo předtím, než příslušný orgán vydal rozhodnutí ve věci kontroly trhu, a že jednání tím, že směřovalo vůči konkrétnímu výrobku, mohlo poškodit uvádění tohoto výrobku na trh?
- 4) Lze jednání úředníka popsané v první otázce za okolností uvedených ve třetí otázce v písm. a) ospravedlnit svobodou projevu zaručenou článkem 10 Evropské úmluvy o lidských právech a základních svobodách, třebaže by bylo v rozporu s články 28 ES a 30 ES nebo článkem 10 ES?
- 5) a) Je-li jednání úředníka popsané v první otázce v rozporu s články 28 ES a 30 ES nebo článkem 10 ES, je jejich porušení dostatečně zjevné a závažné na to, aby, pokud jsou splněny ostatní podmínky zakládající jeho odpovědnost, byl stát na základě práva Společenství povinen nahradit újmu, kterou mohlo jeho jednání způsobit podnik, který uvádí zařízení na trh?
- b) Pokud posouzení přiměřenosti zmíněné ve třetí otázce v písm. a) spadá do pravomoci vnitrostátního soudu,

- b) Bylo porušení uvedené v písm. a) zjevné a závažné i v případě, kdy nebylo možné příslušný orgán (nebo příslušného úředníka), který má rozhodovací pravomoc, vinit z jakéhokoli pochybení či nedbalosti a kdy tento orgán (nebo úředník) nikdy neschválil inkriminované jednání ani neučinil nic k tomu, aby nastaly jeho účinky?
- c) Může článek 10 ES, konkrétně pak jeho odstavec 2, zakládat za podmínek uvedených v první otázce subjektivní práva?
- d) Může být podle práva Společenství kromě odpovědnosti státu založena za stejných podmínek i odpovědnost samotného úředníka z důvodu jeho jednání popsaného v první otázce, je-li v rozporu s právem Společenství?
- e) Je získání náhrady škody na základě práva Společenství v praxi znemožněno nebo nadměrně ztíženo, připouští-li vnitrostátní právo náhradu jiné hospodářské újmy, než je újma na zdraví či škoda na věcech, pouze tehdy, je-li újma způsobena právně postižitelným jednáním nebo výkonem veřejné moci nebo když existují
- na zdraví či škoda na věcech, pouze tehdy, je-li újma způsobena právně postižitelným jednáním nebo výkonem veřejné moci nebo když existují náhrady škody?
- 6) a) Pokud je náhrada škody způsobená porušením předpisů, jimiž se řídí volný pohyb zboží, včetně porušení z nedbalosti, uložena na základě vnitrostátního práva, vyžaduje právo Společenství, aby toto uložení náhrady škody bylo účinnou a odrazující sankcí? Je slučitelné s právní úpravou Společenství v oblasti odpovědnosti za škodu, že úředník, který se dopustil úmyslného či nedbalostního protiprávního jednání ve smyslu vnitrostátních předpisů, odpovídá za škodu pouze v přiměřené míře, která nutně neodpovídá celkové výši škody, nebo je dokonce osvobozen od veškeré odpovědnosti v případech, kdy mu lze přičítat jen lehkou nedbalost, nebo že státní úředník a stát odpovědný za pochybení či nedbalost tohoto úředníka mají povinnost nahradit jinou hospodářskou újmu, než je újma na zdraví či škoda na věcech, pouze tehdy, je-li újma způsobena právně postižitelným jednáním nebo výkonem veřejné moci nebo když existují

zvláště závažné důvody pro uložení náhrady škody?

- b) Je-li některé z omezení odpovědnosti za škodu uvedených v písm. a) neslučitelné s právem Společenství, musí rozhodnutí o náhradě škody vydané podle vnitrostátního práva odstranit toto omezení ve vztahu k dotyčnému úředníkovi, i když z toho pro něj vyplývá povinnost nahradit škodu, která je přísnější nebo širší, než jakou upravuje vnitrostátní právo?⁴⁸

48. V řízení před Soudním dvorem předložili svá písemná a ústní vyjádření společnost AGM, finská vláda, T. Lehtinen, Komise a švédská vláda. Nizozemská vláda předložila své písemné vyjádření.

otázce za nepřipustnou. Je toho názoru, že prvoinstanční řízení, které ve věci probíhá u předkládajícího soudu, je teprve ve fázi předběžného řízení, ve kterém ještě není předmět sporu mezi účastníky řízení přesně vymezen. Z důvodu neprovedení důkazů není skutkový stav, který popisuje předkládající soud, zatím prokázán. Relevance předběžných otázek tak není jistá. V žádném případě však ostatně neexistuje odpovědnost vnitrostátních úředníků, která by se zakládala na právu Společenství, takže nejsou v tomto ohledu přípustné ani žádné předběžné otázky.

50. Z čl. 234 odst. 2 ES jasně vyplývá, že o tom, v jakém stádiu řízení má být Soudnímu dvoru předložena předběžná otázka, rozhoduje vnitrostátní soud. Pouze vnitrostátní soud má bezprostřední znalost skutkového stavu, a tím také nejlepší předpoklady pro posouzení otázky, v jakém stádiu řízení potřebuje rozhodnutí Soudního dvora o předběžné otázce⁷.

V – Právní posouzení

A – K přípustnosti žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce

49. T. Lehtinen považuje žádost Tampereen käräjäoikeus o rozhodnutí o předběžné

51. Ostatně podle ustálené judikatury Soudního dvora je věcí vnitrostátního soudu, aby posoudil nezbytnost rozhodnutí o předběžné otázce k vynesení svého rozsudku a relevanci předběžných otázek. Jestliže se položené

⁷ — Rozsudek ze dne 12. června 2003, Schmidberger (C-112/00, Recueil, s. I-5659, body 39 a 41); ze dne 10. března 1981, Irish Creamery Milk Suppliers a další (36/80 a 71/80, Recueil, s. 735, body 5, 7 a 8), a ze dne 30. března 2000, JÄMO (C-236/98, Recueil, s. I-2189, bod 30).

otázky týkají výkladu práva Společenství, je tedy Soudní dvůr v zásadě povinen o nich rozhodnout. Soudní dvůr může rozhodnutí o předběžné otázce odmítnout pouze tehdy, pokud výklad nebo posouzení, které jsou požadovány, nemají zjevně žádnou souvislost se skutečností nebo s předmětem původního řízení, jestliže se jedná o problém hypotetické povahy nebo pokud Soudní dvůr nedisponuje skutkovými nebo právními poznatky nezbytnými pro užitečnou odpověď na otázky, které jsou mu položeny⁸.

úředníků, je otázkou, která vyžaduje výklad hmotného práva Společenství. Musí tedy být součástí posuzování samotného obsahu předběžných otázek.

54. Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce je proto přípustná.

52. Předkládající soud ve své žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce podrobně popsal skutkový a právní rámec věci v původním řízení. Účastníci řízení ve svých vyjádřeních potvrzují skutkový stav popsáný soudem v podstatných znacích. Předkládající soud podrobně popisuje důvody, proč žádá o výklad jím uvedených ustanovení práva Společenství, proč pochybuje o výkladu uvedených ustanovení a proč považuje jejich výklad za nezbytný k vynešení svého rozsudku v původním sporu. Účastníci řízení se mohli na základě informací účelně vyjádřit. Předkládající soud mohl za těchto okolností mít za to, že jeho otázky jsou relevantní.

B – K předběžným otázkám

55. Protože odpověď na druhou předběžnou otázku může mít vliv na odpovědi na ostatní předběžné otázky, je nutno odpovědět nejprve na tuto otázku. Dále vzhledem k provázanosti ostatních otázek, je třeba na ně podat společnou odpověď.

53. To, zda právo Společenství vyžaduje nebo umožňuje odpovědnost vnitrostátních

1. Výklad směrnice 98/37 (druhá předběžná otázka)

8 — Rozsudky Schmidberger (uvedený výše v poznámce pod čarou 7, body 30, 35 až 38); ze dne 15. prosince 1995, Bosman (C-415/93, Recueil, s. I-4921, bod 59), a ze dne 20. ledna 2005, Salgado Alonso (C-306/03, Sb. rozh. s. I-705, body 40 až 42).

56. Pro posouzení shody servisních zvedáků s právem Společenství žádá předkládající soud Soudní dvůr o výklad směrnice

o bezpečnosti provozu strojních zařízení. V podstatě se předkládající soud táže, zda *směrnice* vyžaduje, aby vozidla byla a mohla být umísťována na servisním zvedáku ve směru i proti směru jízdy, aniž by tím byla ovlivněna maximální přípustná nosnost uváděná výrobcem.

vláda, upravuje sama směrnice např. v čl. 8 odst. 2 písm. b) zkoušku konstrukčního vzorku, kterou je možné takovýto důkaz podat. Skutečnost, že byla splněna norma EN 1493, tedy není předpokladem shody servisních zvedáků se směrnicí.

57. Harmonizovaná *norma EN 1493* vyžaduje výpočet maximální nosnosti servisních zvedáků za podmínek nejméně příznivých pro zvedání. Omezení na určitý směr umístění norma nedovoluje. Naopak je podle bodu 5.4.6.2. normy⁹ nutné zjistit maximální přípustnou nosnost takových typů servisních zvedáků, jaké jsou předmětem projednávané věci, pro vozidla, která na ně najíždějí v nejméně příznivém směru, a snížit ji v porovnání s tím, co by bylo možné ve směru nejpříznivějším.

59. Při posouzení shody s bezpečnostními ustanoveními směrnice vycházel italský certifikační orgán z návodu k použití uvedeného výrobcem. Je pravda, že směrnice pouze vyžaduje, aby strojní zařízení nepředstavovala riziko, jsou-li používána „k určeným účelům“, „v souladu s podmínkami předpokládanými výrobcem“, „za podmínek předpokládaných výrobcem“ a „při provozních podmínkách určených výrobcem“¹¹. Z tohoto důvodu společnost AGM v zásadě právem uvádí, že základem pro posouzení musí být výrobcův návod k použití.

58. Podle bodů 17 a 20 odůvodnění a podle čl. 5 odstavce 2 směrnice¹⁰ však shoda strojního zařízení s harmonizovanou normou pouze vyslovuje domněnku, že je v souladu s požadavky na bezpečnost uvedenými ve směrnici. Norma tím pouze usnadňuje prokázání shody strojního zařízení se směrnicí. Důkaz však může být podán i jiným způsobem. Jak právem uvádí finská

60. Směrnice ovšem při odstraňování překážek vnitřního trhu bere v úvahu především „sociální náklady“ úrazů způsobených strojními zařízeními a zdůrazňuje, že tím, že bude otázka bezpečnosti začleněna do fáze vývoje strojních zařízení, lze dosáhnout omezení úrazů. Jejím cílem je dosažení harmonizace bezpečnostních ustanovení, aniž by došlo ke

9 — Viz body 21 a 22 tohoto stanoviska.

10 — Viz body 17 a 18 tohoto stanoviska.

11 — Článek 2 odst. 1, příloha I, úvodní poznámka 1, příloha I bod 1.1.2. písm. a) a příloha I bod 4.1.2.3 směrnice; srov. body 6 a 13 a násl. tohoto stanoviska.

snížení úrovně ochrany. Zachování a zlepšení úrovně ochrany je jedním z hlavních cílů směrnice¹².

kdy ani toto není úplně možné, má uvědomit uživatele o přetrvávajícím nebezpečí.

61. Ve světle těchto cílů je nutno přikládat požadavkům uvedeným v bodě 1.1.2 přílohy I zvláštní význam¹³. Podle úvodní poznámky 1 druhé věty přílohy I platí tyto požadavky pro veškerá strojní zařízení nezávisle na podmínkách stanovených výrobcem. Podle písm. a) musí být strojní zařízení vyrobeno tak, aby plnilo svou funkci, aniž by osoby byly vystaveny riziku, pokud se tyto operace provádějí za podmínek předpokládaných výrobcem. Účelem bezpečnostních opatření musí být vyloučení každého rizika nehody, a to i v těch případech, kdy riziko nehody vznikne z předpokládaných neobvyklých situací. Rovněž podle písm. c) musí být strojní zařízení navrženo tak, aby se předešlo jinému než běžnému použití, pokud by takové použití mohlo způsobit riziko.

62. Při výběru nejvhodnějších řešení stanoví písm. b), že výrobce musí nejprve vyloučit nebo co nejvíce omezit nebezpečí (závisí na bezpečném návrhu a konstrukci bezpečného strojního zařízení). Teprve v případě nebezpečí, která nelze takto vyloučit, má učinit nezbytná ochranná opatření. Pouze tehdy,

63. Tím je pevně stanoveno, že směrnice přiznává ochraně zdraví značný význam a že vyžaduje, když se zaměřuje na technické a hospodářské možnosti, nejvyšší dosažitelnou a přitom ještě přiměřenou úroveň ochrany. Nebezpečí je proto třeba vyloučit již při konstrukci strojního zařízení, nebo podřídně vhodnými ochrannými opatřeními, a až na posledním místě je nutno nebezpečí minimalizovat informováním uživatelů.

64. Jak Komise uvedla, aniž to bylo rozporováno, dokazuje praxe, že podle současného stavu techniky je možné koncipovat servisní zvedáky tak, že odolají maximálnímu zatížení nezávisle na směru umístění vozidla a výsledného rozložení zatížení. Především je možno se domnívat, že takových u servisních zvedáků, jaké jsou předmětem původního řízení, mohou být nosné konzoly atd. dimenzovány tak, že mohou snést uváděnou nejvyšší hmotnost při jakékoli situaci během zatížení. Tomu nebrání, jak je patrné, ani technické, ani nepřekonatelné hospodářské překážky.

65. Podřídně by mohlo bezpečnost zajistit i ochranné opatření, např. automatický

12 — Viz body 4, 7 a 10 odůvodnění této směrnice.

13 — Viz bod 14 tohoto stanoviska.

výstražný mechanismus, který by při překročení meze zatížení zabránil možnému nebezpečí výstražnými signály a blokováním zdvihacího mechanismu. Toto by mohlo být konstrukčním řešením, které by zajistilo téměř shodnou bezpečnost a mohlo by se ukázat hospodárnějším.

směrech nájezdu až do výše jejich maximálního přípustného zatížení nebo je přinejmenším účinnými ochrannými opatřeními zajištěno, že je účinně zabráněno možným nesprávným zatížením a přetížením.

66. Třetí možnost by představoval návod k použití, který by minimalizoval nesprávné použití a z toho vyplývající rizika. Tento způsob řešení – na rozdíl od obou předchozích možností – je však i v případě existence zdánlivě jednoduchých pokynů náchylný k chybám při obsluze, a nenabízí tím pádem srovnatelnou úroveň ochrany. Subjekty oprávněné ke koordinaci zkušeben proto právem vydaly výkladové doporučení, podle kterého nejsou omezení směru umístění a použití zátěžových tabulek slučitelná s bezpečnostními požadavky směrnice.

2. Omezení volného pohybu zboží; porušení loajality Společenství (první, třetí a čtvrtá předběžná otázka)

68. Podstatou první, třetí a čtvrté předběžné otázky předkládajícího soud je, zda je třeba za takových skutkových okolností, jako jsou skutkové okolnosti věci v původním řízení, považovat jednání T. Lehtinena, které spočívalo v jeho různých veřejných výrocích, za jednání, které je přičitatelné státu, zda toto jednání zakládá překážku volnému pohybu zboží (b) nebo představuje porušení loajality Společenství (c) a do jaké míry může být takové jednání případně ospravedlněno svobodou projevu nebo cílem ochrany bezpečnosti a zdraví při dodržení zásady přiměřenosti (d). Nejprve je však třeba zkoumat kritérium, podle kterého bude věc posuzována (a).

Předběžný závěr

67. Směrnicí je nutno vykládat tak, že takové servisní zvedáky, jaké jsou předmětem původního řízení, jsou slučitelné s bezpečnostními požadavky směrnice pouze tehdy, unesou-li vozidla umístěná v obou

a) Ke kritériu, podle kterého bude věc posuzována: směrnice, a nikoli článek 28 ES

69. Předkládající soud se v první řadě táže, zda je jednání T. Lehtinena a ministerstva

slučitelné s článkem 28 ES. Článek 28 ES ovšem nemůže sloužit jako kritérium pro posouzení, pokud je oblast zcela harmonizována sekundárním právem. Proto musí být každé vnitrostátní opatření, pokud se týká určité oblasti, která je předmětem úplné harmonizace na úrovni Společenství, posuzováno vzhledem k ustanovením harmonizačního předpisu, a nikoliv vzhledem k základním svobodám. To, zda se jedná o úplnou harmonizaci je třeba posuzovat především podle cílů a obsahu opatření¹⁴.

70. Jak vyplývá z článku 1 ve spojení s přílohou IV částí A bodem 15 směrnice, spadají servisní zvedáky pro vozidla do oblasti působnosti směrnice. Směrnice stanoví v článku 3 a v příloze I početné specifické bezpečnostní požadavky pro strojní zařízení. Článek 8 stanoví přesná a podrobná pravidla pro posouzení těchto požadavků a článek 10 upravuje označení CE, které je udělováno v případě shody. Článek 2 odst. 1 a článek 3 zakazují uvádět na trh strojní zařízení, která nevyhovují těmto požadavkům. Článek 4 odst. 1 směrnice zakazuje členským státům, aby bránily uvádění strojních zařízení, která splňují ustanovení této směrnice, na trh. Tyto

zákazy odráží cíl směrnice, který je rovněž vyjádřen v šestém a sedmém bodě odůvodnění: harmonizovat vnitrostátní bezpečnostní normy a řízení za účelem odstranění překážek volnému obchodu se strojními zařízeními. Článek 2 odst. 2 toto potvrzuje, protože členským státům není podle něj dovoleno, aby stanovily dodatečné požadavky na bezpečnost, které by znamenaly změnu strojního zařízení. Pouze v případě, že by se později objevilo nebezpečí, přijímají členské státy vhodná opatření za podmínek stanovených v článku 7.

71. Proto jsou bezpečnostní předpisy pro uvádění strojního zařízení na trh, které jsou relevantní pro volný pohyb zboží, předmětem úplné harmonizace¹⁵. Směrnice, je tedy, jak T. Lehtinen správně uvedl na jednání, jediným kritériem pro posuzování věci. Článek 28 ES není možno – ani podpůrně – použít.

b) Porušení čl. 4 odst. 1 směrnice (první předběžná otázka)

14 — Rozsudky ze dne 14. prosince 2004, Radlberger Getränkegesellschaft a Spitz (C-309/02, Sb. rozh. s. I-11763, bod 53); ze dne 13. prosince 2001, DaimlerChrysler (C-324/99, Recueil, s. I-9897, body 32 a 42); ze dne 11. prosince 2003, Deutscher Apothekerverband (C-322/01, Recueil, s. I-14887, bod 64), a ze dne 12. října 1993, Vanacker und Lesage (C-37/92, Recueil, s. I-4947, bod 9).

15 — Srov. podobnou analýzu ke směrnicím 81/851 a 81/852 o veterinárních léčivých přípravcích v rozsudku ze dne 2. dubna 1998, Norbrook Laboratories Ltd. (C-127/95, Recueil, s. I-1531, body 33 až 35).

72. Předkládající soud se táže Soudního dvora, zda za skutkových okolností ve věci v původním řízení jde o jednání státu, které omezuje volný pohyb zboží stanovený v článku 28 ES. Aby však Soudní dvůr mohl předkládajícímu soudu dát užitečnou odpověď¹⁶, je nutno podle právě učiněných závěrů přezkoumat, zda se jedná o porušení směrnice¹⁷. V úvahu zde přichází, že vyjádření T. Lehtinena a výroky ministerstva jsou v rozporu s čl. 4 odst. 1 směrnice.

73. K porušení čl. 4 odst. 1 směrnice dojde tehdy, když členský stát přijme opatření, které omezuje nebo brání uvádění na trh strojního zařízení, které vyhovuje ustanovením této směrnice.

i) Ke shodě servisních zvedáků se směrnicí

74. Zákaz omezení stanovený v čl. 4 odst. 1 platí tedy pouze tehdy, pokud je strojní zařízení v souladu s ustanoveními směrnice.

Podle údajů, které jsou k dispozici, je však nutno vycházet z toho, že servisní zvedák vyráběný AGM objektivně nevyhovuje výše uvedeným bezpečnostním požadavkům.

75. Přitom v projednávané věci platila vyvratitelná domněnka shody na základě čl. 5 odst. 1 směrnice. U servisního zvedáku byla totiž ověřena jeho shoda se směrnicí a tento byl opatřen označením shody CE podle článku 10 směrnice. Domněnka shody však neznamená, že členské státy nemohou učinit žádná opatření v případě rizika. Naopak, podle čl. 7 odst. 1 prvního pododstavce směrnice má členský stát povinnost přijmout veškerá vhodná opatření pro stažení strojního zařízení z trhu, shledá-li, že toto zařízení, užívané v souladu s jeho určeným účelem, může ohrozit bezpečnost osob nebo majetku. V takovém případě ukládá druhý pododstavec směrnice členskému státu povinnost neprodleně uvědomit Komisi o takovém opatření a uvést důvody svého rozhodnutí. Proto, je-li zjištěno riziko, je domněnka podle čl. 5 odst. 1 směrnice vyvrácena.

76. Podle údajů předkládajícího soudu však příslušné ministerstvo ani nerozhodlo o existenci rizika, a ani neučinilo opatření, na základě kterého by servisní zvedáky stáhlo z trhu; rovněž nebylo Komisi doručeno odůvodněné sdělení podle čl. 7 odst. 1

16 — Rozsudek ze dne 12. října 2004, Wolff & Müller GmbH & Co. KG (C-60/03, Sb. rozh. s. I-9553, bod 24).

17 — Přezkoumání podle článku 28 ES by zde ostatně vedlo ke stejnému výsledku.

druhého pododstavce směrnice. Skutkové okolnosti věci v původním řízení nasvědčují tomu, že vyvratitelná domněnka shody servisních zvedáků s ustanoveními směrnice v rozhodné době nadále platila, a proto platil pro daný typ servisního zvedáku vyráběný AGM i zákaz omezení stanovený v čl. 4 odst. 1 směrnice.

dvůr zaprvé uznal přičitatelnost jednání (samozřejmě) za normálních okolností, kdy úředníci jednají podle pokynů svých nadřízených, respektive podle zákonů členských států. Zadruhé přičetl členským státům jednání soukromých osob, když tyto osoby jednaly pod vedením nebo podle pokynů orgánů členských států¹⁸. Konečně zatřetí Soudní dvůr v podstatě přičetl členskému státu jednání soukromých osob, i když nejednaly pod vedením státu, pokud měl členský stát pozitivní povinnost takovému soukromému jednání zabránit¹⁹.

ii) K existenci jednání členských států

77. Předkládající soud považuje za možné, že veřejný výrok T. Lehtinena, ve kterém označil servisní zvedáky vyráběné AGM za nevyhovující příslušné normě a nebezpečné, může představovat omezení ze strany členského státu při uvádění zařízení na trh. Je tedy nutno přezkoumat, zda veřejně učiněná varování úředníka před určitým výrobkem mohou být vnímána jako jednání členského státu. Jinými slovy: Je možné přičítat členskému státu takové výroky, jaké učinil T. Lehtinen?

79. S výjimkou společnosti AGM zastávají v projednávané věci všichni účastníci názor, že jednání T. Lehtinena je nutno považovat za jednání soukromé osoby. Důvody pro tento názor spatřují v tom, že T. Lehtinen neměl rozhodovací pravomoc a že ve veřejných prohlášeních ministerstva T. Lehtinen nezaujímá oficiální stanovisko ministerstva. Z toho důvodu spatřují jednání státu pouze v jednání ředitele odboru bezpečnosti práce. Odpovědnost finského státu tak přichází v úvahu, pouze pokud ředitel odboru bezpečnosti práce z důvodu, že nezakročil proti

78. Nejprve je nutno uvést, že Soudní dvůr doposud nerozhodoval o takovém případě, o jaký se jedná v projednávané věci. Soudní

18 — Rozsudky ze dne 24. listopadu 1982, Komise v. Irsko, „Buy Irish“ (249/81, Recueil, s. 4005, body 27 a 28); ze dne 18. února 1986, Bulk Oil (174/84, Recueil, s. 559, bod 9); ze dne 12. prosince 1990, Hennen Olie (302/88, Recueil, s. I-4625, body 15 a 16), a ze dne 5. listopadu 2002, Komise v. Německo, „Markenqualität aus deutschen Landen“ (C-325/00, Recueil, s. I-9977, body 17 až 20).

19 — Rozsudky ze dne 9. prosince 1997, Komise v. Francie (C-265/95, Recueil, s. I-6959, body 28 až 32), a Schmidberger (uvedený výše v poznámce pod čarou 7, body 58 a 59).

T. Lehtinenovi, porušil povinnosti státu týkající se ochrany ve smyslu rozsudku ve věci Komise v. Francie²⁰ a ve smyslu nařízení č. 2679/98²¹. Tato kritéria se však použijí pouze v těch případech, kdy má stát povinnost na jednání soukromých osob nějakým způsobem odpovědět, nikoliv ovšem v případech, kdy jednal sám – například prostřednictvím svých úředníků²². Proto je třeba nejprve vysvětlit, jestli T. Lehtinen jednal za stát, nebo jako soukromá osoba.

80. V tomto ohledu je nutno zohlednit, že – na rozdíl od zákazu výrobků – ze samotného (státního) varování před výrobky ještě neplyne žádný účinek, který by omezoval trh. Spíše teprve reakce relevantních tržních subjektů na tato varování mohou takovéto účinky způsobit. Z toho důvodu přičitatelnost výroků učiněných úředníkem jeho zaměstnavateli záleží především na tom, jak tyto výroky vnímají relevantní tržní subjekty²³. Pokud totiž okolnosti vyvolají u tržních subjektů přesvědčení, že se v případě výroků učiněných úředníkem jedná o státní varování před výrobkem, potom působí jeho výroky na chování tržních subjektů se stejnou státní autoritou, jako by tomu bylo v případě skutečného státního

varování. Účinky takovýchto výroků by se potom mohly zcela rovnat úřednímu zákazu.

81. Jak uvádí předkládající soud, nabízí se v projednávaném případě rovněž úvaha, že důvody poklesu prodaných kusů téměř na nulu je třeba spatřovat ve výrocích T. Lehtinena. Při takovémto poklesu se účinek výroků rovná zákazu prodeje. Z judikatury Soudního dvora ohledně odpovědnosti úředníků podle práva Společenství ostatně vyplývá, že vedle formálních správních úkonů mohou být příčinou vzniku odpovědnosti Společenství také konkrétní jednání²⁴, jako např. veřejné výroky²⁵ nebo zveřejnění služebních informací²⁶. Vztah výroků k úřední činnosti, který je rovně vyžadován, je, zdá se, za skutkových okolností projednávané věci dán.

82. Je na členských státech, aby zajistily, že jejich úředníci nebudou s vahou své funkce prezentovat své vlastní názory, které jsou v rozporu s oficiálním státním postojem.

20 — Uvedený výše v poznámce pod čarou 19.

21 — Nařízení Rady (ES) č. 2679/98 ze dne 7. prosince 1998 o fungování vnitřního trhu ve vztahu k volnému pohybu zboží mezi členskými státy (Úř. věst. L 337, s. 8; Zvl. vyd. 01/03, s. 35).

22 — Viz bod 78 tohoto stanoviska.

23 — Srov. v tomto ohledu obavy Komise v řízení, v němž byl vynešen rozsudek ze dne 13. prosince 2001, Komise v. Cwik (C-340/00 P, Recueil, s. I-10269, body 4, 25 a 26).

24 — Rozsudky ze dne 7. října 1982, Berti v. Komise (131/81, Recueil, s. 3493, body 21, 22 a 24), a ze dne 27. března 1990, Grifoni v. Evropská společnost pro atomovou energii (308/87, Recueil, s. I-1203, body 12 až 17).

25 — Rozsudky ze dne 4. února 1975, Compagnie Continentale France v. Rada (169/73, Recueil, s. 117, body 18 až 21), a ze dne 9. listopadu 1989, Briantex a Di Domenico v. Evropská hospodářská společnost a Komise (353/88, Recueil, s. 3623, body 2 a 8; výsledkem ovšem nebylo rozhodnutí o odpovědnosti).

26 — Rozsudky ze dne 7. listopadu 1985, Adams v. Komise (145/83, Recueil, s. 3539, body 35, 37, 42, 44 a 53), a ze dne 5. října 1988, Hamill v. Komise (180/87, Recueil, s. 6141, body 10 až 13).

Jestliže však přesto vznikne dojem úřední moci, je nutné, aby bylo toto zdání bez odkladu rozptýleno přiměřenou informací. V opačném případě bude toto jednání přičteno státu, ledaže by byl úředník zjevně nepřislušný.

83. Na rozdíl od názoru nizozemské a švédské vlády se nemůže členský stát odpovědnosti zbavit tím, že poukáže na vnitřní rozdělení pravomocí (v rámci ministerstva)²⁷. U účinků veřejných výroků je totiž rozhodující pouze vnímání adresátů.

84. To je v souladu s mezinárodním právem veřejným, na které se Soudní dvůr odvolal²⁸. Podle něj je jednání přičítáno státu pouze pokud se z právního pohledu zdá, že se jedná o výkon státní moci²⁹. Rovněž ostatní pří-

pady, ve kterých je mu přičítáno, jsou v mezinárodním právu veřejném a v evropském právu podobné: Jednání orgánů³⁰, jednání na příkaz³¹ a státní tolerování, respektive nečinnost, která znamená porušení povinnosti³².

85. V souladu s těmito zásadami konstatovala rovněž Evropská komise pro lidská práva a Evropský soud pro lidská práva, že úředníci na všech úrovních, včetně té nejnižší, se mohou dopustit porušení Evropské úmluvy

30 — Viz bod 78 tohoto stanoviska a k mezinárodnímu právu veřejnému článek 4 (Conduct of organs of a State) návrhu Komise pro mezinárodní právo při OSN (uvedený výše v poznámce pod čarou 29):

„1. The conduct of any State organ shall be considered an act of that State under international law, whether the organ exercises legislative, executive, judicial or any other functions, whatever position it holds in the organization of the State, and whatever its character as an organ of the central government or of a territorial unit of the State.”

2. An organ includes any person or entity which has that status in accordance with the internal law of the State.”

a k tomu patří komentář (s. 84 a následující), který provádí shrnutí stavu mezinárodního práva veřejného (obojí k dispozici v několika jazykových verzích na http://www.un.org/law/ilc/texts/State_responsibility/responsibilityfra.htm) a posudek Mezinárodního soudního dvora ze dne 29. května 1999 ke sporu ohledně imunity soudních řízení Special Rapporteur Komise pro lidská práva (I.C.J. Reports 1999, s. 62–63, bod 62, k dispozici na <http://www.icj-cij.org/> pod „Decisions“/„Décisions“).

31 — Viz bod 78 tohoto stanoviska a viz k mezinárodnímu právu veřejnému pouze článek 8 (Conduct directed or controlled by a State) návrhu Komise pro mezinárodní právo při OSN (uvedený výše v poznámce pod čarou 29):

„The conduct of a person or group of persons shall be considered an act of a State under international law if the person or group of persons is in fact acting on the instructions of, or under the direction or control of that State in carrying out the conduct.”

a k tomu patří komentář (rovněž uvedený výše v poznámce pod čarou 29, s. 103 a následující) a rozsudek Mezinárodního soudního dvora ze dne 24. května 1980 v případě týkajícím se diplomatického a konzulárního personálu Spojených států v Teheránu (I.C.J. Reports 1980, s. 3–4, bod 58, rovněž k dispozici na <http://www.icj-cij.org/> pod „Decisions“/„Décisions“).

32 — Viz bod 78 tohoto stanoviska a viz k mezinárodnímu právu veřejnému pouze komentář (uvedený výše v poznámce pod čarou 29, s. 70 a 81), právě zmíněný rozsudek Mezinárodního soudního dvora v případech teheránských rukojmích, body 61 až 67, a rozsudek Mezinárodního soudního dvora ze dne 9. dubna 1949 ve věci kanálu Korfu (I.C.J. Reports 1949, s. 4, s. 22 až 23, rovněž k dispozici na <http://www.icj-cij.org/> pod „Decisions“/„Décisions“).

27 — Srov. ohledně práva Společenství týkající se odpovědnosti rozsudky ze dne 4. července 2000, Salomone Haim (C-424/97, Recueil, s. I-5123, bod 44), a ze dne 5. března 1996, Brasserie du Pêcheur a Factortame (spojené věci C-46/93 a C-48/93, Recueil, s. I-1029, bod 58).

28 — Rozsudek Brasserie du Pêcheur a Factortame (uvedený výše v poznámce pod čarou 27, bod 34).

29 — Viz článek 7 (Excess of authority or contravention of instructions) návrhu Komise pro mezinárodní právo při OSN o odpovědnosti států za jednání, která jsou v rozporu s mezinárodním právem veřejným:

„The conduct of an organ of a State or of a person or entity empowered to exercise elements of the governmental authority shall be considered an act of the State under international law if the organ, person or entity acts in that capacity, even if it exceeds its authority or contravenes instructions.”

a k tomu patří komentář (obojí k dispozici v několika jazykových verzích na http://www.un.org/law/ilc/texts/State_responsibility/responsibilityfra.htm, s. 91–92, bod 13, a s. 99 a následující, s dalšími odkazy).

o ochraně lidských práv a základních svobod. To platí také v případě, že úředníci jednají bez zmocnění, a dokonce i tehdy, když jednají nad rámec udělených pokynů nebo proti nim³³.

zaměstnavateli především na tom, zda příjemci tyto výroky podle okolností vnímají tak, že se jedná o stanovisko státu, které příslušný úředník zaujal z titulu své funkce, nebo zda rozeznají, že se jedná o vyjádření soukromého názoru. Při rozhodování o této otázce má předkládající soud povinnost zohlednit veškeré skutkové okolnosti.

86. Použití kritérií práva Společenství sice náleží vždy v konkrétním případě vnitrostátním soudům³⁴. Soudní dvůr ovšem může podle okolností případu poskytnout určité pokyny a upřesnění³⁵.

88. Skutkové okolnosti věci v původním řízení, které příjemce výroků upozorňují na to, že T. Lehtinen zastával pouze svůj vlastní názor, hovoří proti tomu, aby byly tyto výroky přičteny finskému státu.

87. Jak již bylo konstatováno³⁶, záleží při přičítání výroků učiněných úředníkem jeho

89. Tak například dopis konfederace technického obchodu, zaslaný ministerstvu dne 29. ledna 2001 ohledně výroků T. Lehtinena, které pronesl dne 9. ledna 2001 na zasedání konfederace technického obchodu, ukazuje, že bylo posluchačům na zasedání zřejmé, že názor T. Lehtinena byl jeho soukromým názorem, a nikoli názorem ministerstva³⁷.

90. Podobně tomu je i u článků v regionálních novinách ze dne 17. února

33 — Viz zprávu Evropské komise pro lidská práva ze dne 25. ledna 1976 ve věci stížnosti č. 5310/71 (Irsko v. Spojené království, Yearbook 19, s. 758):

„[...] the State[s] [...] existing obligations can be violated also by a person exercising an official function vested in him at any, even the lowest level, without express authorisation and even outside or against instructions.“

„[...] [les] obligations existantes [de l'État] peuvent être violées également par une personne exerçant une fonction officielle qui lui est confiée, quel que soit le niveau, même le plus bas, sans autorisation expresse, voire en-dehors ou à l'encontre d'instructions.“

Evropský soud pro lidská práva následoval ve věci Evropskou komisi pro lidská práva (srov. rozsudek ze dne 18. ledna 1978 ve věci stížnosti č. 5310/71, Irsko v. Spojené království, Serie A, č. 25, bod 159) a výslovně v roce 1999 potvrdil tehdejší postavení Evropské komise pro lidská práva (srov. rozsudek ze dne 28. října 1999 ve věci stížnosti č. 28396/95, Wille v. Lichtenštejnsko, Reports of Judgments and Decisions 1999-VII, bod 46).

34 — Rozsudky Salomone Haim (uvedený výše v poznámce pod čarou 27, bod 44) a ve spojených věcech Brasserie du Pêcheur a Factortame (uvedený výše v poznámce pod čarou 27, bod 58).

35 — Rozsudky ze dne 18. ledna 2001, Stockholm Lindöpark (C-150/99, Recueil, s. I-493, bod 38); ze dne 26. března 1996, British Telecommunications (C-392/93, Recueil, s. I-1631, bod 41 a násl.); ze dne 17. října 1996, Denkavit International a další (spojené věci C-283/94, C-291/94 a C-292/94, Recueil, s. I-5063, bod 49 a násl.), a ze dne 30. září 2003, Köbler (C-224/01, Recueil, s. I-10239, bod 101 a násl.).

36 — Viz především body 80 a 82 tohoto stanoviska.

37 — Viz bod 33 tohoto stanoviska.

2001 a ze dne 13. června 2001. Ty totiž podle dostupných informací popsaly odlišné názory T. Lehtinena a ředitele odboru bezpečnosti práce a uvedly, že ředitel odboru bezpečnosti práce je přímým nadřízeným T. Lehtinena s rozhodovací pravomocí³⁸.

91. Skutkové okolnosti věci v původním řízení, z nichž mohli adresáti výroků usuzovat, že T. Lehtinen zastupuje jako příslušný úředník oficiální stanovisko svého úřadu, však naopak hovoří pro to, aby bylo jeho jednání přičteno finskému státu.

92. Například informace předkládajícího soudu k televiznímu vysílání ze dne 17. ledna 2001 naznačují, že diváci mohli nabýt dojmu, že T. Lehtinen jako příslušný úředník zastupuje názor ministerstva. Názor T. Lehtinena byl totiž ve vysílání označen jako názor finských orgánů a do vysílání vstupoval jako zástupce ministerstva v rozhovoru, který byl natočen se svolením jeho přímého nadřízeného, ministerského rady, v jeho kanceláři³⁹.

93. Rozbor učiněný předkládajícím soudem rovněž nasvědčuje tomu, že konfederace kovářů, jakož i osoby odpovědné za bezpečnost práce v podnicích (tedy cílová skupina zákazníků nakupujících servisní zvedáky) mohly nabýt dojmu, že názor T. Lehtinena byl názorem příslušného ministerstva. Tyto cílové skupiny totiž obdržely posudek T. Lehtinena ze dne 12. února 2001, který byl nadepsán hlavičkou „Ministerstvo sociálních věcí a zdraví“, „Odbor bezpečnosti práce“ a „hlavní inženýr Tarmo Lehtinen“⁴⁰.

94. Podle vyličení předkládajícího soudu považoval mimoto švédský odbor bezpečnosti práce posudek T. Lehtinena ze dne 19. února 2001 v anglickém jazyce za stanovisko ministerstva⁴¹. Mezi evropskými znalci vznikl podle těchto údajů rovněž dojem, že posudek představuje názor ministerstva⁴².

95. K výrokům T. Lehtinena předkládající soud ve svých odůvodněních ostatně dále uvádí, že T. Lehtinen vždy vystupoval jako úředník ministerstva a že nikdy neoznačil svůj názor za názor soukromé osoby. Podle údajů předkládajícího soudu se T. Lehtinen rovněž nejevil veřejnosti jako zjevně nepřislušný. T. Lehtinen byl mimoto do doby, než

38 — Viz body 38 a 41 tohoto stanoviska.

39 — Viz bod 34 tohoto stanoviska.

40 — Viz bod 36 tohoto stanoviska.

41 — Viz bod 39 tohoto stanoviska.

42 — Viz bod 43 tohoto stanoviska.

mu ředitel odboru bezpečnosti práce dne 16. února 2001 věc odebral, pověřen kontrolou trhu.

96. Pokud však výroky vyvolají dojem, že jsou pronášeny s úřední vážností, která však ve skutečnosti neexistuje, členský stát může zabránit tomu, aby mu výroky byly přičítány, tím, že tento dojem okamžitě vhodnou informací rozptýlí⁴³.

97. Podle údajů předkládajícího soudu ovšem ministerstvo adresáty výroků T. Lehtinena ze dne 17. ledna a ze dne 12. a 19. února 2001 vůbec o existenci odlišného názoru ministerstva neinformovalo. Nic tedy nenavědčuje tomu, že by se ministerstvo u těchto výroků snažilo s řádnou péčí odstranit dojem, že T. Lehtinen zastupuje oficiální stanovisko. Mimoto nemohly mít oba výše uvedené články v regionálním tisku stejně široký ohlas jako rozhovor v televizi a nemohly mít ani stejný okruh adresátů jako výroky T. Lehtinena.

98. Celkově tedy nasvědčují skutkové okolnosti věci v původním řízení týkající se

výroků T. Lehtinena ze dne 9. ledna, ze dne 17. února a 13. června 2001 spíše tomu, že se jedná o čistě soukromé jednání T. Lehtinena. Naproti tomu skutkové okolnosti věci v původního řízení týkající se jeho výroků ze dne 17. ledna a ze dne 12. a 19. února 2001 nasvědčují spíše tomu, že je nutno jeho jednání přičítat finskému státu, a že se tudíž jedná o jednání členského státu⁴⁴.

99. Předkládající soud však bude muset ke konečnému posouzení otázek týkajících se přičitatelnosti jednání ještě lépe objasnit skutkové okolnosti věci. Finská vláda a T. Lehtinen totiž až na jednání Soudního dvora, v odpovědi na otázky Soudního dvora, poprvé uvedli, že v televizním programu vysílaném stanicí TV 1 bylo později odvysíláno rovněž stanovisko ministerstva. Mimoto ředitel odboru bezpečnosti práce včas informoval konfederaci kovodělníků a švédskou vládu o tom, že T. Lehtinen šířil svůj osobní názor. Předkládající soud bude tedy muset určit, do jaké míry opatření ministerstva přeci jen dostatečně včas dorazila k adresátům výroků T. Lehtinena a odstranila dojem, že se jedná o oficiální výroky ministerstva⁴⁵.

44 — Pro použití kritérií z rozsudku Komise v. Francie (uvedený výše v poznámce pod čarou 19) a nařízení č. 2679/98 (uvedené výše v poznámce pod čarou 21) není tudíž žádný prostor.

45 — Soudní dvůr musí proto, aby odpověděl na předběžné otázky, naopak vycházet ze skutkového stavu, který popsal předkládající soud. Zprvce totiž neuvedli bližší údaje k intervencím ministerstva ani finská vláda, ani T. Lehtinen. Zdruhé jsou tyto údaje v rozporu s těmi, které má předkládající soud, a již z tohoto důvodu musí zůstat bez povšimnutí.

43 — Viz především bod 82 tohoto stanoviska.

iii) K omezení a bránění uvádění servisních zvedáků na trh

12. a 19. února 2001 o výroky přičitatelné finskému státu, je nutno si položit otázku, zda tyto, v daném případě státní výroky porušují článek 4 směrnice.

100. Zbývá ozřejmit, zda jednání T. Lehtinena omezilo nebo zabránilo uvádění servisních zvedáků na trh.

101. Jako projev volného pohybu zboží obsaženého v sekundárním právu Společenství zakazuje čl. 4 odst. 1 směrnice ve smyslu tak zvané klauzule Dassonville jakékoli opatření, které by bylo způsobitelné přímo nebo nepřímo, skutečně nebo potencionálně narušit obchod se strojním zařízením v rámci Evropské unie v oblasti působnosti směrnice⁴⁶.

103. V rozsudku „Buy Irish“ Soudní dvůr již určil, že reklamní kampaň na tuzemské výrobky, která výrobky konkurenčních výrobců ze zahraničí žádným způsobem nesnižovala, měla omezující účinky⁴⁷. Státní prohlášení, která strojní zařízení v televizním zpravodajství, v hojně šířených posudcích, které se jeví jako oficiální stanovisko, a v rozhovorech poskytnutých tisku označují za strojní zařízení nevyhovující příslušné normě a nebezpečné, jsou tím spíše přinejmenším nepřímo a potencionálně způsobila omezit uvádění strojního zařízení na trh.

— K omezením způsobeným jednáním přičitatelným státu

102. Jedná-li se v případě veřejných výroků T. Lehtinena ze dne 17. ledna a ze dne

104. Skutkové okolnosti věci v původním řízení nasvědčují tedy spíše tomu, že se v případě těchto výroků T. Lehtinena jedná o opatření členského státu, která omezují a brání uvádění na trh strojních zařízení,

46 — Srov. k této klauzuli rozsudky ze dne 11. července 1974, Dassonville (8/74, Recueil, s. 837, bod 5), a ze dne 9. února 1999, van der Laan (C-383/97, Recueil, s. I-731, bod 18).

47 — Rozsudek Komise v. Irsko („Buy Irish“, uvedený výše v poznámce pod čarou 18, body 2, 3 a 25 až 29).

u kterých je ověřena jejich shoda se směrnicí, a tím pádem porušují čl. 4 odst. 1 směrnice.

— úředník poskytuje televizní rozhovory v prostorách svého úřadu,

105. Na předběžnou otázku je tedy nutno odpovědět následovně:

— úředník nepoukazuje na soukromou povahu svých výroků a na jejich odlišnost od oficiálního stanoviska příslušného orgánu, a

Neautorizované výroky, jimiž úředník prohlašuje, že strojní zařízení, u něhož byla ověřena shoda se směrnicí, nevyhovuje příslušné harmonizované normě a že je nebezpečné, tedy porušují čl. 4 odst. 1 směrnice, je-li jednání úředníka přičitatelné členskému státu. Členskému státu jsou přičitatelné výroky, které vzhledem ke své formě a k okolnostem vyvolají u svých adresátů dojem, že se jedná o oficiální stanovisko státu, a nikoli o soukromé stanovisko úředníka. Význam přitom může mít především to, že:

— příslušné státní orgány nepodniknou bez zbytečného odkladu potřebné kroky k tomu, aby u adresátů výroků učiněných úředníkem odstranily dojem, že se jedná o oficiální stanovisko státu.

— úředník je obecně pro dotčenou oblast příslušný,

— K omezením způsobeným jednáním, které nelze přičítat státu

— úředník šíří písemná vyjádření na oficiálním hlavičkovém papíru příslušného orgánu,

106. Pokud předkládající soud podle výše uvedených kritérií považuje výroky T. Lehtinena za soukromé výroky, jež nejsou přičitatelné státu, přichází v úvahu porušení článku 4 směrnice v důsledku neodůvodněné nečinnosti finského státu.

107. Soudní dvůr tak rozhodl, že články 28 ES a 10 ES ukládají členským státům, aby učinily veškerá potřebná a vhodná opatření, kterými by na svém území zajistily dodržování základních svobod, a aby učinily dostatečná opatření k odstranění překážek volného pohybu zboží, které jsou namířeny proti výrobkům z jiných členských států a které byly na jejich území vytvořeny především na základě jednání soukromých osob⁴⁸. Přesto však existuje ohledně opatření, která jsou v dané situaci potřebná a nejvhodnější, prostor pro uvážení členského státu – není věcí orgánů Společenství, aby nahrazovaly členské státy a předepisovaly jim, jaká opatření musí učinit a skutečně použít⁴⁹. Je však úlohou Soudního dvora, aby při zohlednění tohoto prostoru pro uvážení přezkoumal, zda členský stát vhodná opatření vůbec přijal⁵⁰.

108. Podle údajů předkládajícího soudu dostalo ministerstvo ohledně výroků T. Lehtinena ze dne 9. února 2001 v pozdějším dopise od konfederace technického obchodu informace o tom, že jí byl odlišný názor ministerstva znám. Ředitel odboru bezpečnosti práce zaslal mimoto dne 8. února 2001 fax předsedovi konfederace průmyslu a zaměstnavatelů, ve kterém

se postavil proti výročkům T. Lehtinena. Novinové články ze dne 17. února 2001 a ze dne 13. června 2001⁵¹ poukazují na to, že kontrola trhu nebyla ukončena, že ministerstvo v té době vycházelo ze shody strojního zařízení se směrnicí a že v něm ministerstvo nespatořovalo žádná rizika⁵².

109. Takovéto okolnosti naznačují, že ministerstvo mohlo mít za to, že není třeba přijmout žádná další opatření. Tím by finský stát dostal svým povinností ochrany proti zásahům soukromých osob do volného pohybu zboží. V takovém případě by se tedy nejednalo o omezení ze strany členského státu ve smyslu čl. 4 odst. 1 směrnice.

c) Článek 10 odst. 2 ES

110. Předkládající soud se svou první předběžnou otázkou dále táže, zda je možno

48 — Rozsudky Schmidberger (uvedený výše v poznámce pod čarou 7, body 58 a 59) a Komise v. Francie (uvedený výše v poznámce pod čarou 19, body 31 a 32).

49 — Rozsudek Komise v. Francie (uvedený výše v poznámce pod čarou 19, body 32 až 34) a Schmidberger (uvedený výše v poznámce pod čarou 7, bod 64).

50 — Rozsudek Komise v. Francie (uvedený výše v poznámce pod čarou 19, bod 35).

51 — Zveřejněný článek ze dne 13. června 2001 se podle údajů T. Lehtinena nezakládal na rozhovoru s ním.

52 — Viz k tomu body 38 a 41 tohoto stanoviska.

v jednání T. Lehtinena a ministerstva spařovat porušení povinností stanovených v čl. 10 odst. 2 ES. Článek 10 odst. 2 ES však musí jakožto *lex generalis* ustoupit a do popředí se musí dostat porušení konkrétnějších norem⁵³. Na článku 10 odst. 2 ES se mohou samostatné nároky zakládat pouze tehdy, pokud je kromě konkrétního porušení normy zjištěno i porušení povinnosti⁵⁴. K tomuto však původní řízení neposkytuje žádné informace.

i) K ospravedlnění na základě cíle spočívajícího v ochraně zdraví (třetí předběžná otázka)

d) K ospravedlnění (třetí a čtvrtá předběžná otázka)

111. Při zohlednění kritéria pro posuzování věci a dosavadních výsledků je podstatou třetí a čtvrté otázky předkládajícího soud to, zda je možné ospravedlnit porušení čl. 4 odst. 1 směrnice způsobené jednáním T. Lehtinena cílem spočívajícím v ochraně zdraví nebo z důvodu názorové svobody.

112. Směrnice konkrétně upravuje ochranu lidského zdraví s ohledem na dotčené strojní zařízení. U strojního zařízení, u kterého byla ověřena shoda se směrnicí, je proto rozsáhlé omezování uvádění na trh přípustné pouze z důvodu ochrany zdraví podle čl. 7 odst. 1.

113. Podle údajů předkládajícího soudu ohledně původního řízení neučinilo ministerstvo žádná opatření podle článku 7 směrnice. V době, kdy T. Lehtinen pronesl své výroky, stále probíhala kontrola trhu a z pohledu ředitele odboru bezpečnosti práce, který měl rozhodovací pravomoc, nebylo zjištěno žádné riziko pro lidské zdraví ve smyslu článku 7. Ani nebyla uvědomena Komise ve smyslu článku 7 odst. 1 druhého pododstavce. Ospravedlnění na základě cílů spočívajících v ochraně zdraví je problematické už z toho důvodu, že členský stát tyto cíle vůbec nesledoval.

114. Ostatně zde není podle údajů předkládajícího soudu patrné ani objektivní

53 — Rozsudky ze dne 12. července 1990, Komise v. Řecko (35/88, Recueil 1990, I-3125, body 42 a 43), a ze dne 18. října 1979, Buys a další (5/79, Recueil, s. 3203, bod 30).

54 — Rozsudek ze dne 19. února 1991, Komise v. Belgie (C-374/89, Recueil, s. I-367, bod 13 a násl.), a ze dne 7. května 1991, Vlassopoulou (C-340/89, Recueil, s. I-2357, bod 14).

ohrožení. I kdyby ale takové ohrožení přicházelo v úvahu, mohla by zde chybět přiměřenost omezení, která byla způsobena jednáním T. Lehtinena.

T. Lehtinen. Ne náhodou byl tento způsob zvolen již v případě vadné bezpečnostní aretace.

115. Z ustálené judikatury Soudního dvora vyplývá, že podle zásady proporcionality, která patří k obecným zásadám práva Společenství, nesmí učiněná opatření překročit meze toho, co je přiměřené a nezbytné k dosažení cílů sledovaných právní úpravou. Přičemž, pokud se nabízí volba mezi více přiměřenými opatřeními, je třeba zvolit nejméně omezující opatření a způsobené nepříznivé následky nesmí být nepřiměřené vzhledem ke sledovaným cílům⁵⁵.

117. Každopádně se nezdá, že výroky byly přiměřené. Podle údajů předkládajícího soudu totiž nemohlo být „riziko“, které T. Lehtinen viděl v omezení směru umístění, příliš vysoké: Strojní zařízení a zátěžové tabulky se daly podle toho lehce obsluhovat, a dokonce ani při velmi vysokém počtu prodaných typů nejsou známy žádné úrazy, jejichž příčinou by bylo omezení směru umístění⁵⁶. Naproti tomu mohla veřejná prohlášení tohoto druhu učiněná formou, jakou zvolil T. Lehtinen, velmi podstatným způsobem omezit volný pohyb zboží.

116. Taková veřejná varování, jako jsou ta, která učinil T. Lehtinen ohledně nebezpečnosti servisních zvedáků vyráběných AGM, mohou být na jednu stranu způsobila zmírnit „rizika“. Pochybnost však vyvstává ohledně nezbytnosti. Jako stejně vhodné, mírnější alternativní opatření by v úvahu přicházel např. dopis zasláný provozovatelům servisních zvedáků, ve kterém by byli cíleně informováni o rizicích, které v servisních zvedacích spatřoval

ii) K ospravedlnění z důvodu názorové svobody (čtvrtá předběžná otázka)

118. Především švédská vláda právem zdůraznila význam základního práva na svobodu projevu, která je zaručena v článku 12 finské ústavy, v článku 10 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a jako obecná právní zásada v právu Spole-

55 — Rozsudky ze dne 10. března 2005, Tempelman a van Schaijk (spojené věci C-96/03 a C-97/03, Sb. rozh. s. I-1895, bod 47); ze dne 12. července 2001, Jippes a další (C-189/01, Recueil, s. I-5689, bod 81); ze dne 12. března 2002, Omega Air a další (věci C-27/00 a C-122/00, Recueil, s. I-2569, bod 62); Schmidberger (uvedený výše v poznámce pod čarou 7, bod 79), a ze dne 3. července 2003, Lennox (C-220/01, Recueil, s. I-7091, bod 76).

56 — Známy úraz byl způsoben bezpečnostní aretací; viz bod 27 tohoto stanoviska.

čenství. Svoboda projevu přísluší jako podstatný základ demokratické společnosti úředníkům členských států stejně jako úředníkům Společenství⁵⁷.

a nikoli o stanovisko soukromé osoby. Finský stát se však nemůže dovolávat vlastního práva vyplývajícího ze svobody projevu a nemůže je ani uplatnit vůči AGM. Rovněž by v tomto rozsahu neměl dbát práva svého úředníka Lehtinena. T. Lehtinenovi totiž sice může příslušet právo vyplývající ze svobody projevu, aby se mohl svobodně vyjadřovat svým vlastním jménem, nepřísluší mu však právo vyjadřovat se v očích veřejnosti jako zástupce finského státu.

119. Naproti tomu členský stát jako takový nepožívá žádné svobody projevu. Stát je spíše – stejně jako orgány Společenství – povinen tuto svobodu garantovat. Členský stát musí osobám podléhajícím jeho právu svobodu projevu zaručit a nemůže ji proti nim využít.

— K ospravedlnění nepřičitatelného jednání

— K ospravedlnění přičitatelného jednání

120. Pokud je jednání T. Lehtinena přičitatelné finskému státu, je z tohoto důvodu vyloučeno ospravedlnění z důvodu názorové svobody. Jestliže jsou výroky T. Lehtinena ze dne 17. ledna a ze dne 12. a 19. února 2001 přičítány státu, jedná se o stanovisko státu,

121. Naproti tomu je ospravedlnění z důvodu svobody projevu zásadně možné, pokud není možno jednání T. Lehtinena přičítat finskému státu. Jestliže se totiž úředník vyjádří svým vlastním jménem, využívá vůči svému členskému státu své právo na svobodu projevu. Členský stát je povinen toto základní právo respektovat. Avšak vzhledem k tomu, že musí členský stát zároveň zajistit volný pohyb zboží, z čehož může vyplynout povinnost zakročit⁵⁸, může zde docházet k určitému napětí.

57 — Rozsudek ze dne 6. března 2001, Connolly (C-274/99 P, Recueil, s. I-1611, bod 39 a násl.), a rozsudky Evropského soudu pro lidská práva ze dne 26. září 1995 ve věci stížnosti č. 17851/91 (Vogt v. Německo, Serie A, č. 323, body 43 a 53) a ze dne 2. září 1998 ve věci stížnosti č. 22954/93 (Ahmed et als v. Spojené království, Reports 1998-VI, body 41 a 55 až 56).

58 — Viz body 76 a 106 a násl. tohoto stanoviska. Jak je tam konstatováno, nejeví se, že by v projednávané věci taková povinnost existovala, ani kdyby nebylo přihlédnuto ke svobodě projevu.

122. Jestliže dojde k takovému napětí, musí mít členský stát možnost uplatnit svobodu projevu svého úředníka v té míře, v jaké je povinen toto právo podle konkrétních okolností respektovat. Podle toho je nutno na základě všech okolností jednotlivého případu zvažovat veškeré zájmy. Členský stát má v tomto ohledu rozsáhlý prostor pro uvážení. Nicméně Soudnímu dvoru přísluší, aby přezkoumal, zda jsou omezení základních svobod přiměřená ochraně základních práv⁵⁹.

123. Podle údajů předkládajícího soudu vyjádřil T. Lehtinen svůj názor před rozhodnutím ministerstva. Jeho kritika byla vskutku ostrá a zaměřená na servisní zvedáky jedné značky, odůvodnil však své stanovisko věcnými úvahami týkajícími se určitého typu servisního zvedáku a v ostatním jej zbytečně nesnižoval. Sledoval svými výroky přinejmenším také cíle spočívající v ochraně zdraví. T. Lehtinen podle toho využil svého práva na svobodu projevu v oblasti, ve které se jako znalec dobře vyznal, a sledoval svými výroky důležité cíle veřejného zájmu.

124. Ministerstvo přitom právě čtenářům novinových článků shánějícím informace dalo jasně najevo, že T. Lehtinen vyjádřil svůj soukromý názor, že kontrola trhu dosud

probíhá a že nebyly předloženy důkazy, které by potvrzovaly „rizika“ servisních zvedáků či porušení příslušné normy. Ministerstvo tak tímto učinilo opatření k tomu, aby účinky výroků T. Lehtinena na volný pohyb zboží byly co nejmenší.

125. Za takovýchto okolností je třeba mít za to, že ministerstvo mohlo v rámci svého posouzení vycházet z toho, že zbývající omezení volného pohybu zboží způsobené soukromými výroky T. Lehtinena je nutno přijmout, protože rozsáhlejší ochrana by nebyla možná bez nepřiměřeného omezení svobody projevu T. Lehtinena.

126. Především nepřichází v úvahu, aby ministerstvo preventivně zakázalo T. Lehtinenovi svobodně se vyjadřovat. Preventivní zákazy v projednávaném případě popírají svobodu projevu, a lze je proto ospravedlnit pouze ve výjimečných případech. I kdyby finské právo upravující právní postavení úředníků umožňovalo preventivní zákaz, nemůže to právo Společenství za takovýchto okolností k ochraně volného pohybu zboží v žádném případě vyžadovat. Forma a doba vyjádření rovněž neukazují na

⁵⁹ — Rozsudek Schmidberger (uvedený výše v poznámce pod čarou 7, body 71 až 82).

to, že by bývalo bylo potřebné zakročit s větší razancí a že přijatá opatření překročila rámec diskreční pravomoci finského státu.

protiprávním způsobem, byl rovněž povolán k odpovědnosti, a do jaké míry podmínky pro uplatnění této odpovědnosti případně vyžadují výklad finských právních předpisů konformní s právem Společenství.

iii) Předběžný závěr

127. Za skutkových okolností věci v původním řízení nemůže být porušení čl. 4 odst. 1 směrnice, způsobené výroky úředníka, které jsou přičitatelné příslušnému členskému státu, ospravedlněno ani na základě cíle spočívajícího v ochraně zdraví, ani svobodou projevu úředníka. Členský stát však za skutkových okolností věci v původním řízení není povinen zakázat soukromé výroky úředníků, které by mohly ovlivňovat volný pohyb zboží.

129. S ohledem na závěry vyplývající z předcházejícího rozboru je však třeba na otázky předkládajícího soudu týkající se porušení čl. 4 odst. 1 směrnice výroky T. Lehtinena ze dne 17. ledna a ze dne 12. a 19. února odpovědět tak, že skutkové okolnosti původního řízení nasvědčují tomu, že tyto výroky musí být přičítány finskému státu a že jsou opatřením členského státu, které omezuje nebo brání uvádění servisních zvedáků na trh.

3. K odpovědnosti státu a k odpovědnosti úředníků (pátá a šestá předběžná otázka)

a) K odpovědnosti státu

128. Pro případ, že za takových skutkových okolností, jaké jsou předmětem původního řízení, došlo k porušení článků 28 ES a 30 ES nebo článku 10 ES, táže se předkládající dále na to, zda jsou splněny podmínky pro založení odpovědnosti státu na základě práva Společenství, zda právo Společenství připouští či vyžaduje, aby úředník, který jednal

130. Podle judikatury Soudního dvora je členský stát povinen nahradit škodu způsobenou jednotlivcům porušením práva Společenství za tří podmínek: právní norma, která byla porušena, přiznává jednotlivcům práva,

porušení je dostatečně závažné a existuje přímá příčinná souvislost mezi porušením ze strany členského státu a škodou způsobenou poškozeným⁶⁰.

131. Tyto tři podmínky musí být splněny jak v případě, kdy byla škoda způsobena nečinností členského státu, tak i tehdy, když je způsobena zákonodárným nebo správním aktem, který je v rozporu s právem Společenství – bez ohledu na to, jestli daný akt vydal sám členský stát, nebo veřejnoprávní subjekt, který je na státě právně nezávislý⁶¹.

i) K právům poskytujícím individuální ochranu [předběžná otázka 5 c)]

132. Svou pátou předběžnou otázkou písm. c) se předkládající soud táže, zda článek 10 ES, konkrétně jeho druhý odstavec může za okolností, jaké jsou v projednávaném případě, zakládat práva jednotlivce.

133. Z důvodu aplikační přednosti směrnice zde nemůže článek 10 ES samostatně zakládat práva, kterých by se jednatel mohl dovolat⁶². Článek 4 odst. 1 totiž přiznává jednotlivcům působícím na trhu práva, kterých se mohou dovolávat vůči členským státům⁶³.

ii) Dostatečně závažné porušení [předběžná otázka 5 a) a b)]

134. Podstatou páté předběžné otázky písm. a) a b) předkládajícího soudu je, zda jsou porušení práva Společenství za daných okolností dostatečně závažná na to, aby mohla založit odpovědnost státu.

135. Rozhodujícím kritériem pro posouzení dostatečné závažnosti porušení práva Společenství je to, zda členský stát zjevně a závažně překročil meze diskreční pravomoci. Příslušný soud přitom musí zohlednit mimo jiné jasnost a přesnost porušeného předpisu, rozsah prostoru pro uvážení, který

60 — Srov. k ustálené judikatuře Soudního dvora rozsudek Salomone Haim (uvedený výše v poznámce pod čarou 27, bod 36).

61 — Rozsudek Salomone Haim (uvedený výše v poznámce pod čarou 27, bod 37).

62 — Viz bod 110 tohoto stanoviska.

63 — Viz body 72 a násl. a 100 a násl. tohoto stanoviska.

je vnitrostátním orgánům ponechán, případně to, zda porušení nebo škoda byly způsobeny úmyslně, nebo omluvitelnost právního omylu⁶⁴.

původního řízení hovoří tedy spíše pro to, že porušení na základě výroků T. Lehtinena přičitatelných státu je dostatečně závažné.

136. Neměl-li dotyčný členský stát v okamžiku, kdy se dopustil protiprávního jednání, normativní volbu a měl značně omezený, nebo dokonce žádný prostor pro uvážení, pouhé porušení práva Společenství může stačit k tomu, aby založilo existenci dostatečně závažného porušení⁶⁵.

iii) Dodatečné vnitrostátní podmínky [předběžná otázka 5 e) a předběžná otázka 6 a) věta první a třetí]

137. Článek 4 odst. 1 směrnice nepřiznává členským státům ani při pouze domnělé shodě strojních zařízení se směrnicí žádný prostor pro uvážení nebo posouzení. Při pozdějších pochybnostech ohledně shody strojního zařízení totiž směrnice upravuje pouze opatření podle článku 7. Podle údajů předkládajícího soudu však příslušné ministerstvo tuto možnost vědomě nevyužilo a nechalo T. Lehtinena jednat⁶⁶. Okolnosti

138. Podstatou páté předběžné otázky písm. e) a šesté předběžné otázky písm. a) věta první a třetí se předkládající soud táže, zda je přípustné, aby právo členského státu stanovilo především pro náhradu jiné hospodářské škody, než je újma na zdraví či majetku, zvláštní podmínky v oblasti odpovědnosti státu za škodu, respektive zda musí náhrada škody představovat účinnou a odrazující sankci.

139. Jsou-li splněny podmínky pro náhradu škody na základě práva Společenství, je podle judikatury Soudního dvora na členském státu, aby nahradil, v rámci vnitrostátní právní úpravy odpovědnosti, způsobenou újmu; podmínky přitom nemohou být méně příznivé než podmínky týkající se podobných

64 — Rozsudek *Brasserie du Pêcheur a Factortame* (uvedený výše v poznámce pod čarou 27, body 55 a 56).

65 — Rozsudky ze dne 23. května 1996, *Hedley Lomas* (C-5/94, Recueil, s. I-2553, bod 28); *Salomone Haim* (uvedený výše v poznámce pod čarou 27, bod 38); a *Stockholm Lindöpark* (uvedený výše v poznámce pod čarou 35, body 40 a 41).

66 — Viz bod 113 tohoto stanoviska.

nároků na základě vnitrostátního práva a nemohou být upraveny tak, aby poškozenému v praxi znemožňovaly nebo nadměrně ztěžovaly získání náhrady škody⁶⁷. Proto také není přípustné, aby byl např. ušlý zisk nebo jiné druhy náhrady škody zcela vyloučeny, protože takováto opatření by v určitých sporech mohla náhradu škody skutečně znemožnit⁶⁸.

hospodářskou újmu neztěžují více než zanedbatelně. Požadavkům práva Společenství by ovšem bylo učiněno zadost, pokud by ustanovení práva členského státu mohla být vykládána v souladu s právem Společenství tak, že nadměrné ztěžování je vyloučeno. To by bylo myslitelné například tehdy, když by bylo porušení práva Společenství považováno vždy za velmi závažné důvody.

140. Právo Společenství tak ukládá povinnost zajistit skutečné odškodnění a nepřipouští žádnou další podmínku stanovenou vnitrostátním právem členského státu, která by nadměrně ztěžovala získání náhrady škody nebo jiné způsoby odstranění následků protiprávního jednání.

142. Dále z judikatury Soudního dvora vyplývá, že smyslem odpovědnosti členského státu založené právem Společenství není odstrašování a sankce, nýbrž náhrada škody, která byla jednotlivcům způsobena členskými státy v důsledku porušení práva Společenství.

141. Podle údajů předkládajícího soudu ovšem finské právo stanoví náhradu čistě hospodářské škody pouze tehdy, je-li újma způsobena trestněprávně postižitelným jednáním nebo výkonem veřejné moci nebo když existují zvláště závažné důvody pro uložení náhrady škody. Takovéto dodatečné podmínky pro vznik nároku musí být vykládány tak, že získání náhrady škody za čistě

iv) Předběžný závěr

143. Článek 4 odst. 1 směrnice přiznává jednotlivcům práva, kterých se mohou dovolávat vůči členským státům. Naproti tomu článek 10 ES není možno použít. Článek 4 odst. 1 směrnice nepřiznává členským státům při (rovněž domnělé) shodě strojních zařízení se směrnicí žádný prostor pro uvážení nebo posouzení. Porušení čl. 4 odst. 1 představuje dostatečně závažné porušení ve smyslu vzniku odpovědnosti státu na základě

67 — Rozsudky *Brasserie du Pêcheur a Factortame* (uvedený výše v poznámce pod čarou 27, bod 67); ze dne 19. listopadu 1991, *Frankovich a další* (spojené věci C-6/90 a C-9/90, *Recueil*, s. I-5357, body 41 až 43), a ze dne 9. listopadu 1983, *San Giorgio* (199/82, *Recueil*, s. 3595, bod 14).

68 — Rozsudek *Brasserie du Pêcheur a Factortame* (uvedený výše v poznámce pod čarou 27, bod 87).

práva Společenství. Právo Společenství tak nepřipouští žádné další podmínky stanovené vnitrostátním právem členského státu, které by skutečné získání náhrady škody obecně nebo s ohledem na jiné způsoby odstranění následků ztěžovaly více než zanedbatelně.

například rovněž uznal, že právo Společenství nebrání tomu, aby vedle členských států nesly odpovědnost i veřejnoprávní korporace⁶⁹.

b) K odpovědnosti úředníků

i) Možnost dodatečné odpovědnosti úředníků podle práva Společenství [předběžná otázka 5 d)]

144. Svou předběžnou otázkou 5 d) se předkládající soud táže, zda může být vedle státu dodatečně založena i odpovědnost samotného úředníka za porušení práva Společenství.

145. Právo Společenství přenechává úpravu odpovědnosti na právních předpisech členských států, pokud není skutečné prosazení nároků založených právem Společenství nadměrně ztěžováno a pokud je získání náhrady škody účinně zajištěno. Soudní dvůr tak

146. Pokud je náhrada škody způsobená porušením práva Společenství orgánem členského státu skutečně a účinně zajištěna, nebrání právo Společenství tomu, aby vedle členského státu nastoupil další odpovědný subjekt. Proto právo Společenství nebrání ani vzniku dodatečné odpovědnosti úředníka, který se dopustil protiprávního jednání.

ii) Povinnosti stanovit osobní odpovědnost úředníků v právu Společenství [předběžná otázka 6 a) první a druhá věta]

147. Svou předběžnou otázkou 6 a) první a druhou větou se předkládající soud nejprve táže, zda právo Společenství ukládá členským státům povinnost, aby jejich úředníci nesli

⁶⁹ — Rozsudky ze dne 1. června 1999, Konle (C-302/97, Recueil, s. I-3099, bod 63 a násl.), a Salomone Haim (uvedený výše v poznámce pod čarou 27, body 30 až 32).

odpovědnost za porušení práva Společenství, kterých se dopustili.

zda mohou členské státy stanovit dodatečné podmínky nebo omezení týkající se odpovědnosti svých úředníků.

148. Z judikatury Soudního dvora⁷⁰ nelze dovodit, že by právo Společenství ukládalo členským státům povinnost stanovit, že jejich úředníci jsou osobně odpovědní. Naopak, právo Společenství upravující oblast odpovědnosti spíše nezasahuje do svobody členských států rozhodovat o své vnitřní organizaci a ponechává na nich, aby si samy stanovily způsoby uplatňování těchto nároků. Přitom ovšem nesmí být skutečné prosazení nároků založených právem Společenství nadměrně ztěžováno a získání náhrady škody musí být účinně zajištěno. Rozhodující je při tom, že podle práva členského státu existuje alespoň jeden se státem srovnatelně solventní odpovědný subjekt, bez ohledu na to, kdo jím je. Jestliže tedy právo členského státu stanoví již odpovědnost státu, která vyhovuje požadavkům stanovených právem Společenství, potom právo Společenství dále neukládá žádnou povinnost, která by přikazovala stanovit dodatečnou odpovědnost úředníků.

iii) Dodatečné podmínky nebo omezení odpovědnosti úředníků [(předběžná otázka 6 písm. b)]

149. Svou šestou předběžnou otázkou písm. b) se konečně předkládající soud táže,

150. Z uvedené judikatury⁷¹ vyplývá, že oproti kritériím pro vznik odpovědnosti státu v důsledku porušení práva Společenství, založeným na právu Společenství, jsou dodatečné podmínky nebo omezení týkající se odpovědnosti úředníků, pokud se ovšem jedná o *dodatečnou* odpovědnost úředníků, přípustné. Účinná náhrada škody je v tomto případě totiž zajištěna odpovědností státu.

151. Pokud je však v právu členského státu *odpovědnost státu* upravena tak, že je stanovena výlučně odpovědnost úředníků, za kterou stát ručí v případě neplnění dlužníka nebo která na něho přechází, potom musí být požadavky kladené právem Společenství na účinnou ochranu práv jednotlivce použitelné i na úpravu odpovědnosti úředníků. Vyplývali totiž odpovědnost státu z odpovědnosti úředníků, potom nesmí dodatečné podmínky stanovené právem členského státu ztěžovat získání náhrady škody více než zanedbatelně.

70 — Viz body 144 a 145 tohoto stanoviska.

71 — Viz body 144 a 145 tohoto stanoviska.

iv) Předběžný závěr

152. Dodatečná odpovědnost úředníků je podle práva Společenství možná, nikoliv však nutná. Může být upravena dodatečnými podmínkami nebo omezeními oproti krité-

riím pro odpovědnost státu založenou na právu Společenství. Jestliže však odpovědnost úředníků zprostředkovává odpovědnost státu, potom právo Společenství z důvodu účinné ochrany práv jednotlivce nepřipouští, aby právo členského státu stanovovalo dodatečné podmínky, které by získání náhrady škody ztěžovaly více než zanedbatelně.

VI – Závěry

153. Na základě výše uvedených důvodů navrhuji Soudnímu dvoru, aby Tampereen käräjäoikeus odpověděl následovně:

- 1) Směrnicí Evropského parlamentu a Rady 98/37/ES ze dne 22. června 1998 o sbližování právních předpisů členských států týkajících se strojních zařízení je nutno vykládat tak, že takové servisní zvedáky, jaké jsou předmětem původního řízení, jsou slučitelné s bezpečnostními požadavky směrnice pouze tehdy, unesou-li vozidla umístěná v obou směrech nájezdu až do výše jejich maximálního přípustného zatížení nebo je přinejmenším účinnými ochrannými opatřeními zajištěno, že je účinně zabráněno možným nesprávným zatížením a přetížením.
- 2) Neautorizované výroky, jimiž úředník prohlašuje, že strojní zařízení, u něhož byla ověřena shoda se směrnicí, nevyhovuje příslušné harmonizované normě

a že je nebezpečné, tedy porušují čl. 4 odst. 1 směrnice 98/37, je-li jednání úředníka přiřítatelné členskému státu. Členskému státu jsou přiřítatelné výroky, které vzhledem ke své formě a k okolnostem vyvolají u svých adresátů dojem, že se jedná o oficiální stanovisko státu, a nikoli o soukromé stanovisko úředníka. Význam přitom může mít především to, že:

- úředník je obecně pro dotčenou oblast příslušný,
- úředník šíří písemná vyjádření na oficiálním hlavičkovém papíru příslušného orgánu,
- úředník poskytuje televizní rozhovory v prostorách svého úřadu,
- úředník nepoukazuje na soukromou povahu svých výroků a na jejich odlišnost od oficiálního stanoviska příslušného orgánu, a

- příslušné státní orgány nepodniknou bez zbytečného odkladu potřebné kroky k tomu, aby u adresátů výroků učiněných úředníkem odstranily dojem, že se jedná o oficiální stanovisko státu.

- 3) Za skutkových okolností věci v původním řízení nemůže být porušení čl. 4 odst. 1 směrnice, způsobené výroky úředníka, které jsou přičitatelné příslušnému členskému státu, ospravedlněno ani na základě cíle spočívajícího v ochraně zdraví, ani svobodou projevu úředníka. Členský stát však za skutkových okolností věci v původním řízení není povinen zakázat soukromé výroky úředníků, které by mohly ovlivňovat volný pohyb zboží.

- 4) Článek 4 odst. 1 směrnice 98/37 přiznává jednotlivcům práva, kterých se mohou dovolávat vůči členským státům. Naproti tomu článek 10 ES není možno použít. Článek 4 odst. 1 směrnice nepřiznává členským státům při (rovněž domnělé) shodě strojních zařízení se směrnicí žádný prostor pro uvážení nebo posouzení. Porušení čl. 4 odst. 1 představuje dostatečně závažné porušení ve smyslu vzniku odpovědnosti státu na základě práva Společenství. Právo Společenství tak nepřipouští žádné další podmínky stanovené vnitrostátním právem členského státu, které by skutečné získání náhrady škody obecně nebo s ohledem na jiné způsoby odstranění následků ztěžovaly více než zanedbatelně.

- 5) Dodatečná odpovědnost úředníků je podle práva Společenství možná, nikoliv však nutná. Může být upravena dodatečnými podmínkami nebo omezeními

oproti kritériím pro odpovědnost státu založenou na právu Společenství. Jestliže však odpovědnost úředníků zprostředkovává odpovědnost státu, potom právo Společenství z důvodu účinné ochrany práv jednotlivce nepřipouští, aby právo členského státu stanovovalo dodatečné podmínky, které by získání náhrady škody ztěžovaly více než zanedbatelně.